БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 212(5104)
Вторник
Октябриин
22
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Таряа тушаалгын түсэбые энэ гэһээр дүүргэжэ, гүрэнтэйгөө сүм тоосохо гээшэ колхозуудай нангин уялга болоно.

СССР-эй Верховно Соведэй заседани

Национальностьнуудай Соведэй 1946 оной октябриин 18-да болоһон заседани тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...тябриин 18-да үдэшын 6 часта ...льдэ СССР-эй Верховно Сове... заседаниин зал соо Националь...нуудай Соведэй заседани бо...

...түрүүлэгшээр — Национальность...дай Соведэй түрүүлэгшэ депу... Кузнецов В. В. һууба.

...лсэхэ зүйлдэ — 1946 ондо ...Р-эй гүрэнэй бюджет тухай ...эл тушаа дахуулан үгэ хэлэл... Үгэ хэлэгшэд гэхэдэ: депу... Ветошкин Г. В. (Коми АССР-эй ...ывкарска округ), депутат Про...яконов В. А. (Якутска АССР-...ольмска округ), СССР-эй элгү...сахиха министр нүхэр Митерев ..., депутат Пялль Э. Н. (Эстон...ССР-эй Выруски округ).

...э хэлэлгэнүүдэй дүүрэһэнэй ...ээр Национальностьнуудай Со... СССР-эй финанснуудай Ми...р депутат А. Г. Зверевэй түгэс...й үгые сонособо.

...циональностьнуудай Совет де... И. С. Хохловой дурадхалаар ...ждые баталха гуримые иимээр ...а гэбэл: гүрэнэй бюджедые ол...ба гаргашын һалаануудаар тус ...нь голосовалха, союзна бюд...ые—олзо ба гаргашын юрэнхы ...үдээр, гүрэнэй бюджет тухай ...ние статья бүхэнөөр тус тус... баталха.

...циональностьнуудай Совет 1946 ... СССР-эй гүрэнэй бюджедэй ...я бүхэниие тус тустань нэгэн ...эр баталаад, һүүлээрынь ...б ондо СССР-эй гүрэнэй бюд... тухай Хуули» юрэнхыдөө нэ...гүүгаар баталагдана.

...46 оной «СССР-эй гүрэнэй бюд... тухай Хулиие» баталһанай ...эр Молдавска ССР-тэ бюд...э һомололгонуудые нэмэхэ ту... депутат Рудь Г. Я. гэгшын ду...алые СССР-эй Министрнүүдэй ...дэй үзэмжэдэ үгэхэ гэһэн тог...ые Национальностьнуудай Со... абаба.

...рэнэй һүүлээр Национальность...дай Совет хадаа хэлсэхэ зүйл...эй хоердохи пункт болохо ...Р-эй Верховно Соведэй Прези...мэй Указуудые баталжа эхилнэ.

...нэ асуудал тушаа элидхэлые ...Р-эй Верховно Соведэй Пре...умэй секретарь депутат А. Ф. ...кин хэбэ.

...циональностьнуудай Совет бол... СССР-эй Верховно Соведэй нэ... хоердохи сессинүүдэй хоорон...абтаһан СССР-эй Министерство...ые бии болгохо тухай СССР-эй ...ховно Соведэй Президиумэй ...зуудые, тэрэшэлэн СССР-эй гү...й банк тухай Указые нэгэн дуу... баталжа СССР-эй Конститу...н 70, 77, 78 ба 83 статьянуудта ...мжатай хубилалтанууд ба нэ...нүүдые оруулха гэһэн тогтоол ...ба.

...шань Национальностьнуудай Совет болбол СССР-эй Министрнүүдые томилхо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталба гэбэл:

СССР-эй малажалай Министрээр —**Козлов Алексей Ивановичые;**

СССР-эй дээдэ һургуулиин Министрээр—**Кафтанов Сергей Васильевичые;**

СССР-эй кинематографиин Министрээр—**Большаков Иван Григорьевичые;**

СССР-эй эдеэ хоолой резервнүүдэй Министрээр—**Фомин Дмитрий Ивановичые;**

СССР-эй материальна резервнүүдэй Министрээр—**Данченко Михаил Васильевичые;**

СССР-эй гүрэнэй аюулгүйе сахиха Министрээр—**Абакумов Виктор Семеновичые;**

СССР-эй зүүн районуудай загаһанай ажаүйлэдбэриин Министрээр—**Захаров Андрей Семеновичые;**

СССР-эй Баруун районуудай загаһанай ажаүйлэдбэриин Министрээр —**Ишков Александр Акимовичые;**

СССР-эй ажалай резервнүүдэй Министрээр—**Пронин Василий Прохоровичые;**

СССР-эй медицинскэ ажаүйлэдбэриин Министрээр — **Третьяков Андрей Федоровичые;**

СССР-эй геологиин Министрээр —**Малышев Илья Ильичые;**

СССР-эй хүдөө ажахын машина байгуулгын Министрээр—**Горемыкин Петр Николаевичые;**

СССР-эй хэлхеэ-холбооной хэрэгсэлнүүдэй ажаүйлэдбэриин Министрээр—**Зубович Иван Герасимовичые;**

СССР-эй амтата эдеэ-хоолой ажаүйлэдбэриин Министрээр—**Пронин Николай Ильичые;**

СССР-эй мяха ба һүнэй ажаүйлэдбэриин Министрээр—**Кузьминых Иван Алексеевичые.**

Национальностьнуудай Совет болбол нүхэр **Георгий Максимилианович Маленковые** СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшоор томилхо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталжа доро дурсагдагша тогтоолые абаба.

«Нүхэр **Георгий Максимилианович Маленков** СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшоор томилогдоһон дээрэһээ тэрэниие СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй членэй уялгануудһаа сүлөөлхэ».

Национальностьнуудай Соведэй хэлсэхэ зүйлнүүд дүүрэбэ. Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэ депутат **В. В. Кузнецов** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй заседаниие хаагдаба гэжэ соносхобо.

СССР-эй Министрнүүдые томилхо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет болбол:

СССР-эй малажалай Министрээр —**Козлов** Алексей Ивановичые;

СССР-эй дээдэ һургуулиин Министрээр—**Кафтанов** Сергей Васильевичые;

СССР-эй кинематографиин Министрээр—**Большаков** Иван Григорьевичые;

СССР-эй эдеэ-хоолой резервнүүдэй Министрээр—**Фомин** Дмитрий Ивановичые;

СССР-эй материальна резервнүүдэй Министрээр—**Данченко** Михаил Васильевичые;

СССР-эй гүрэнэй аюулгүйе сахиха Министрээр—**Абакумов** Виктор Семеновичые;

СССР-эй Зүүн районуудай загаһанай ажаүйлэдбэрин Министрээр—**Захаров** Андрей Семеновичые;

СССР-эй Баруун районуудай загаһанай ажаүйлэдбэриин Министрээр—**Ишков** Александр Акимовичые;

СССР-эй ажалай резервнүүдэй Министрээр—**Пронин** Василий Прохоровичые;

СССР-эй медицинскэ ажаүйлэдбэриин Министрээр—**Третьяков** Андрей Федоровичые;

СССР-эй геологиин Министрээр—**Малышев** Илья Ильичые;

СССР-эй хүдөө ажахын машина байгуулгын Министрээр— **Горемыкин** Петр Николаевичые;

СССР-эй хэлхеэ-холбооной хэрэгсэлнүүдэй ажаүйлэдбэриин Министрээр—**Зубович** Иван Герасимовичые;

СССР-эй амтата эдеэ-хоолой ажаүйлэдбэриин Министрээр—**Пронин** Николай Ильичые;

СССР-эй мяханай ба һүнэй ажаүйлэдбэриин Министрээр— **Кузьминых** Иван Алексеевичые

томилхо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха гэжэ тогтообо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1946 оной октябриин 18.

СССР-эй гүрэнэй банк тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй тогтоохонь хадаа:

1. «СССР-эй гүрэнэй банк тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1946 оной июниин 4-эй Указые баталха.

2. СССР-эй Конституциин 70-дахи статьяда энээндэ таарамжатай хубилалтые оруулха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1946 оной октябриин 18.

Нүхэр Г. М. Маленковые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшоор томилхо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Верховно Соведэй тогтоохонь хадаа:

Нүхэр Маленков Георгий Максимилиановичые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшоор баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1946 оной октябриин 18.

Нүхэр Г. М. Маленковые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй членэй уялгануудһаа сүлөөлхэ тухай

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Верховно Соведэй тогтоохонь хадаа:

Нүхэр Маленков Георгий Максимилиановичые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшоор томилһонтой дашарамдуулан тэрэниие СССР-эй Верховно Соведэй членэй уялгануудһаа сүлөөлхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1946 оной октябриин 18.

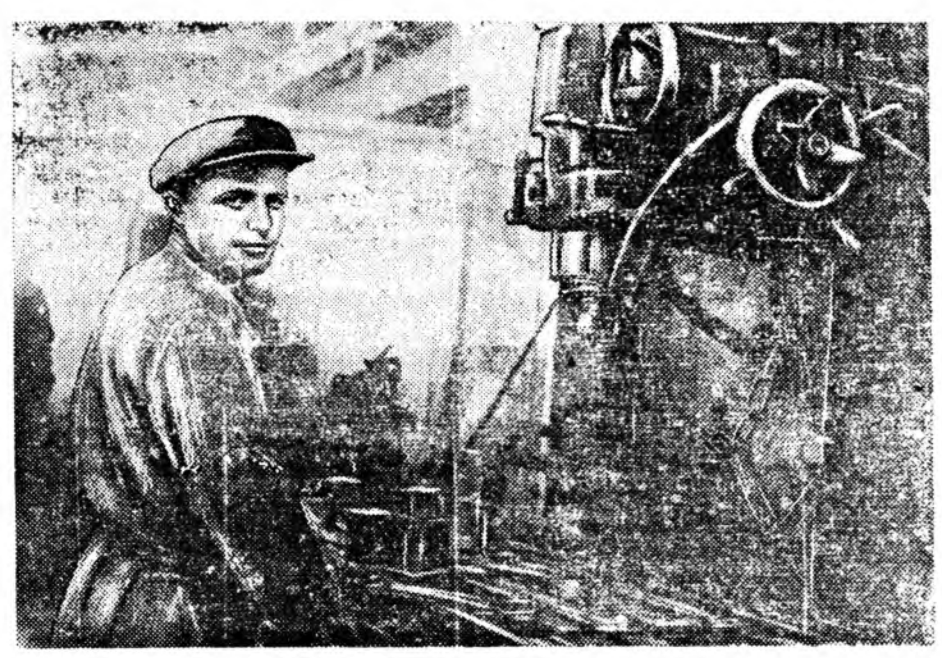

Паровозо-бүтээлгын заводой бүхы цехүүд, хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэришэдэй дунда Октябрьска революциин һайндэрэй урда тээхи социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Мүрысөөндэ оролсоһон заводой эрхим фрезеровщик Петр Александрович Соловьев гэгшэ үдэр бүриингөө даалгабарие һайн шанартайгаар 450 процент хүртэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. А. Соловьев хүдэлмэридөө байна.

И. Красавцевай фото

ЭДИР ЗАЛУУШУУЛАЙ ЭРШЭТЭ АЖАЛ

Түмэр харгыгаар ябаһан томо паровозуудые үни удаан хаража 3 хүбүүд байгша бэлэй. Тиихэ үедэ тэдэнэр Улан-Удын фабрично-заводской училищын һурагшад байгаа.

Александр Викторович Иваницкий, Виктор Михайлович Кочров, Василий Георгиевич Пустовалов гэгшэд училищые эрхим һайн сэгнэлтэтэйгээр дүүргэжэ, паровозо-бүтээлгын заводто ажаллажа эхилһэн байгаа. Эрхим шадабаритай инструментальщигууд болохо гээшэ хэсүү орео шэнгеэр түрүүшын үдэрнүүдтэ һанагдадаг һэн. Теэд, мэргэжэлтэй, баян дүй дүршэлтэй мастернуудай хажууда хүдэлмэрилжэ һуралсабад.

Тэдэнэр ажал хүдэлмэридөө дадажа, дүй дүршэлтэй боложо, ажалай даалгабарине бэеэ даагаад дүүргэжэ эхилээ.

—Ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ үйлэдбэриин зэр зэмсэг, станок түхеэрэлтэнүүдээ нарин нягтаар харууһалха, бэлэдхэхэ, ажалай үдэрые нягтаруулха, техникын түрүү технологие шудалха, өөһэд хоорондоо мүрысэхэ гээшэ ехэхэн удхашанартай байха юм. Тиихэ зуураа, бэе бэсһээ ябашье үлүү тооной ба шанарай талаар һайн хэрэгсэлнүүдые бүтээхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гаргадаг байнабди. Эсэстэнь энэмнай һайн аша үрэ үгэһэн байгаа—гэжэ инструментальна цехын комсомольско-залуушуулай бригадые ударидагша А. В. Иваницкий хөөрэнэ.

Тус бригадын члендүүд ажалай бүтээсээр ба эмхи гуримаараа заводой залуушуулай дунда опсо шалгаржа ябаһаар үнинэй юм. Ажалайнгаа бүтээсые һараһаа һарада дээшэлүүлэн, шанарыень баһал һайжаруулна. Хэрбээ август һарын ажалай даалгабарие 500 процент дүүргэһэн байгаа һаа, сентябрь соо 550 процент хүртэр дээшэлүүлһэн юм. Мүн энэ һарадашье ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлжэ байна.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 29-тэхи ойе ажалай амжалтануудаар уттахын түлөө эдэнэр социалистическэ мүрысөөндэ эдибхитэйгээр оролсожо, заводой залуушуулай бригаданүүдай дунда түрүү һуури эзэлээд ябана.

Мүн эдэнэр цех соогоо эдибхитэй шударгуу агитаторнууд гэжэ тоологдоно. Улаан булан соо уншалга, али клуб соо наада зугаа эдэнэр эмхидхэдэг ба тэрэниие үүсхэгшэд болоно.

Һайндэрэй урда тээхи худалдаан

Улан-Удын «Особунивермаг» октябриин һайндэрэй урда тээ элдэб янзын эд бараа худалдаанда элбэгээр гаргахань. Жэшээлхэдэ, хилгааһан ба хлопчато-бумажна бүд, оёмол һубсаһан, гутал, оймһон малгай, духи, мылэ ба янза бүриин амһартанууд олоор гаргагдаха байна.

ЧАУСОВСКИЙ.

Залуу колхознигуудай үүсхэл

...таряа сохилго ба гүрэндэ ту...ые шиидхэхын зорилгоор, ...н аймагай комсомолецууд ба ...ушуул һаяхан воскресник үн...бэ. Энээндэ 200 гаран залуу ...хозннигууд хабаадалсаа. Нэгэ ...эдэнэр 1447 центнер таряа ...һон, 145 центнер сэбэрлэһэн, ... центнер таряа ба 7 центнер ...нь гүрэндэ тушааһан байха юм.

...Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ ...хоздо залуушуулай воскресник ...жэтэ һайнаар үнгэрөө. Воскрес...н хабаадагшадай зарим нэгэн ...һүрилһэн, сэбэрлэһэн ба гү...э тушааһан байна. Тэдэнэр 80 ...н таряа һүрилһэн, 140 центнер ...рлэһэн, 18 центнер таряа ба ... центнер овощь гүрэндэ ту...һан байха юм.

...Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз... эмхидхэгдэһэн воскресниктэ 39 залуушуул хабаадаа. Эдэнэр 180 центнер таряа сохиһон, 100 центнер сэбэрлэһэн, 56 центнер таряа гүрэндэ тушааһан байна.

Тэрэшэлэн Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой залуушуул воскресникта эдибхитэйгээр хабаадалсажа, горьтойхон тооной таряа сохеод, 57 центнер гүрэндэ тушаагаа.

Залуу колхозннигуудай энэ үүсхэл колхозуудай таряа сохилго ба гүрэндэ тушаалгые нилээдгүй даб түүлэжэ үгэбэ. ВЛКСМ-эй айкомой үүсхэлээр, аймагай центрһээ нэгэ тусхай бригада эмхидхэгдээд, октябриин 20-һоо эхилжэ, «Пятилетка» колхозой таряа сохилго дээрэ хүдэлмэрилжэ байна. Энэ мэтээр аймагай комсомолецууд колхозуудта яһала туһална.

М. КОРМИШКИНА.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭДХЭЛЭЙ ДУТУУНУУДЫЕ ДАРЫ УСАДХАХА

(БМАССР-эй малажалай Министр нүхэр П. Хазагаевтаи хөөрэлдөөн)

Малажал болбол манай республикын ажахын гол ба эгээ ехэ һалбари мүн. Адуу малые хүгжөөхэ ябадалда халуун анхаралаа табиха, тэдэниие онсо һайнаар харууһалха, урин дулаанаар ба садхаланаар үбэлжүүлхэ гээшэ малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй зайлашагүй нангин уялга болоно. Мүнөө манай бүхы колхозуудай урда адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ ба тэрэниие эрхимээр үнгэргэхэ тон харюусалгатай үе ерээд байна. Теэд, малайнгаа тобир тарган байха, илангаяа үбэлдөө бүрин бүтэнөөр ондо орохо ябадалда зарим аймагуудай ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд харюусалгагүйгөөр хандана.

Адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие муугаар ябуулжа байһан аймагуудай тоодо Хэжэнгын, Яруунын, Заиграйн аймагууд түрүүшын эгнээндэ оролсоно. Яруунын аймагта аяар хори гаран мянган гектар газарай сабшагдаагүй байгаашье һаа, тус аймагай колхозуудта оройдоо 200-аад хүн үбһэ хуряалгада ябажа байха юм. Хэжэнгын аймаг үбэлжэлгэдэ баһал хангалтагүй бэлэдхэлтэй. Доодо-Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз хэнһээшье дутуугүй аргаболомжонуудтай байһан аад, үбһэ хуряалгын түсэб миил 27 процент дүүргээд, һанаагаа амаршоо.

Республикын хэдэн аймагуудай олонхи колхозууд адуу малай үбһэ тэжээлые гүүртэнүүдэй дэргэдэ зөөжэ асараагүй, үбһэ тэжээлдэ дүтэ шадар байра байдал бэлэдхээгүй байна. Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үбэлэй холын байрануудта үхэр малаа нүүлгэжэ байхаар болоһон аад, мүнөө болтор һанаа амар һууһаар. Мүн үхэр малаа бүлэглэн илгаашьегүй байха юм.

Заиграйн аймагай колхозууд тугалай—42, хурьгадай—48 байрануудые заһабарилха ёһотой аад, оройдоо 10 байра бэлэн болгоо. Урда жэлнүүдтэ энэ аймагай залуу мал һүрэг байрынгаа муу байһанһаа олоороо үхэдэг, турадаг байгаа һэн. Теэд, мүнөө жэлдэ тус аймаг урдынгаа алдууе дахяад дабтажа байна.

Хэжэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз хониной хоёр, адуун һүрэгэй нэгэ шэнэ байрануудые бариха гэжэ бүри һаяхан шиидэбэ. Энэ мэтын хойрог нобшо ябадал дээрэһээ адуу малай байрануудые заһабарилха хүдэлмэри республика дотор тон ехээр удааржа ябана. Жэшээлхэдэ, эбэртэ бодо малай 7.803 байраһаа — 4.642, тугалай 1.143 байраһаа—525, хурьгадай 1.152 байраһаа—420-нь заһабарилагдажа дүүрээд байха юм. Гадна, фермэнүүдэй үбэлэй үедэ хэрэглэхэ түлишэ, хохир дэбисхэр, уһалуури мэтэнүүд хэдэн олон аймагуудаар хүсэд бэлэдхэгдээгүй байна.

Олонхи аймагуудай колхозууд хуряагдаһан үбһэ тэжээлые харууһалха тушаа оройдоошье анхарнагүй. Иимэ харюусалгагүй ябадал дээрэһээ элдэб аюул ушарна. Жэшээлхэдэ, тээсгэн Хэжэнгын аймагай гурбан колхозой хэдэн һүри үбһэн галда шатаһан байна.

Адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэн болоһые шалгаха аймагуудтахи комиссинууд өөһэдынгөө хүдэлмэриие тон һулаар ябуулна. Эдэ комиссинууд олоһон дутуунуудаа усадхахаар бодото хэмжээнүүдые абаха ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ янза бүриин туһа үзүүлхэ зорилготой юм. Теэд, Яруунын, Хэжэнгын ба бусад аймагуудай комиссинууд өөһэдынгөө актнууд соо дутуунуудые тоолохоһоо бэшэ юушье хэнэгүй.

БМАССР-эй малажалай Министерство болбол һүүлэй үедэ дүрбэн аймагай малажалай таһагые даагшадай тоосоото элидхэл дууланан ба адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл тухай республиканска суглаа үнгэргэһэн байна.

Гадна, малажалай Министерство хадаа малшадай өөһэдынь һууха гэр, дулаан хубсаһа, аргалуулха газар ба эм, мүн тэдэнэй идейно-хүмүүжүүлгын тухайда нилээд һаналаа табиһан байха юм.

Республикын худалдаа наймаанай, элүүрые хамгаалха Министерствонууд ба бусад эмхи-зургаанууд малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ болон тэрэниие үнгэргэхэ хэрэгтэ тон ехэ үүргэтэй байна. Гэбэшье, эдэ Министерствонууд болбол энэ гэхэ юумэ хэнэгүй гэжэ тэмдэглэмээр.

Адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй эдэ бүхы дутуунууд энэ гэһээр усадхагдаха ёһотой. Республикын малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэд, колхозно фермэ, гүүртэ, бригаданүүдай хамагай шухала зорилго хадаа үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй дутуунуудые ойрын үдэрнүүдтэ усадхажа, адуу малаа садхалан ба урин дулаанаар үбэлжүүлхэ ябадал болоно. Мүнөө үеын эгээл шухала хэмжээ-ябуулгануудай тоодо түрүүн юун орохоб гэхэдэ, бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ түсэбые колхоз бүхэндэ заатагүй дүүргүүлхэ, үбэлэй бэлшээриие зүбөөр таһалжа, тэрэниие һайнаар харууһалха. Үбэлэй түрүүшын һарануудта хэрэглэгдэхэ үбһэ тэжээлые фермэ шадар зөөхэ, байра байдалые урин дулаанаар ба культурна болбосоноор заһабарилха. Малнуудаа бүлэглэн илгаха, һайн уһалуури бэлэдхэхэ, бэлшээриин дэргэдэ дулаан байра түхеэрэлгые түргэн дүүргэхэ мэтэ болоно

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партийна ургалтые үдэр бүри хүтэлбэрилхэ

«Ажалшад хадаа манай партиие өөрынгөө парти, ойро дүтын парти ба түрэл парти гэжэ тоолодог. Тэдэнэр болбол энэ партиие ургадхэхэ ба бүхэжүүлхые үнэн сэдьхэлһээ хүсэдэг, тиин өөрынгөө хуби заяае тэрэнэй хүтэлбэридэ һайн дурааран хандуулдаг байна»,—гэжэ манай багша нүхэр Сталин хэлэһэн байгаа.

Нүхэр Сталинай сэсэмэргэн энэ үгэнь Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ илангаяа бодотоор бэелүүлэгдэбэ. Ушар юуб гэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ ВКП(б)-гэй зэргэдэ түрүү хүнүүд угаа олоороо ороһон байна.

Хэжэнгын аймагай партийна организаци хадаа дайнай үе соо түрүү зэргын колхознигууд, илангаяа малшад, трактористнууд, комбайнернууд болон хүдөөгэй интеллигентнүүдһээ ургаба. Аяар 344 хүниие өөрынгөө зэргэдэ абаба. Эдэ хүнүүд болбол хатуу шанга дайн сэрэгэй үе соо гүнзэгы тылдэ габшагай бушуугаар, үнэн сэхээр хүдэлмэрилжэ агууехэ илалта туйлалсаһан байха юм.

Тэрээнтэй хамта, аймагай партийна организаци хадаа Улаан Армиһаа бусажа ерэһэн залуу коммунистнуудаар нилээд олошорбо. Тиимэ болохолоороо, юрэнхы дээрээ аймагай партийна организациин тон олонхи хубинь залуу коммунистнууд болоно.

Хэды иимэ болобошье, Хэжэнгын партийна организаци хадаа партиин зэргэдэ хүнүүдые абаха, эдэ залуу коммунистнуудые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ, хүн бүхэниие тус тустань һайтар шалгажа партида абаха гэхэ мэтын шухала асуудалнуудта ехэхэн дутагдалнуудтай байна.

Зарим партийна эхин организацинууд өөрынгөө зэргые шэлэгдэмэл хүнүүдээр ургуулха, хүн бүхэниие нарин шалгажа, ВКП(б)-гэй зэргэдэ абахын орондо, харин хэн мэдүүлгэ үгэнэб, тэдэнэрые бараниинь партида абадаг заншалтай.

Жэшээлхэдэ, «Ударник», «Ленинэй зам», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, Чесанын МТС-эй ба аймгүйсэдкомой дэргэдэхи партийна эхин организацинуудай ВКП(б)-дэ шэнээр абаһан олохон хүн ном бэшэг огто мэдэхэгүй, габшагайгаар хүдэлмэрилдэггүй хүнүүд байба. Партийна эхин организацяар ВКП(б)-гэй членэй кандидатта абтаһан аад, партийна биледээ абахаа огтолон арсаһан ушар Хэжэнгын МТС-эй парторганизацида үзэгдэбэ.

Колхоз болон албан газарнуудта хэдышье эрхим хүнүүдэй байһан болобошье, 1945 оной эхинһээ мүнөө жэлэй түрүүшын хахад хүртэр партиин зэргэдэ нэгэшье хүниие абаагүй байһан парторганизацинууд бии. Эдэнэй тоодо Дунда-Худанай сомоной Ворошиловай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай, Чесанын ба Хэжэнгын МТС-үүдэй партийна организацинуудые оруулхада болохо.

ВКП(б)-гэй айком болбол партиин ургалта тухай тон багаар анхаралаа табина. ВКП(б)-гэй айкомой бюро дээрэ партиин ургалта тухай тоосоое саг үргэлжэ соносожо байха гэһэн ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые эндэхид хазагайруулна.

Партиин айкомой эмхидхэлэй-инструкторска таһагай хүдэлмэрилэгшэд колхозно ба албан газарнуудтахи партийна эхин организацинуудта тон багаар туһалдаг байна. Аймагай коммунистнуудай олонхинь залуу хүнүүд гээшэ. Мүн парторганизацинуудай секретарьнууд барандаа шахуутай залуушууд ба партийна хүдэлмэридэ шадабари дүршэлөөр тон багатай байһыень ойлгоногүй.

Зарим партийна организацинуудай секретарьнууд болбол партиин доторой хүдэлмэриие һайжаруулха, эмхидхэлэй талаар бүхэжүүлхэ, артелиингээ правлениин ажал-ябуулгада шалгалта хэхэ өөһэдынгөө сэхэ уялгые дүүргэнэгүй.

Партиин айкомой секретарьнууд, таһагуудые даагшад, инструкторнууд ба пропагандистнууд болбол МТС, албан газарнууд ба колхозуудаар нилээдгүй ябадаг болобошье һаань партийна организацинуудай хүдэлмэри һайжардаггүй байха юм. Партийна организациин секретарьнуудта заабари ба һургаалнуудые дутамагаар үгэдэг, тэдэнэр хадаа ажахын хүдэлмэри тухай ехэнхидээ һонирхоод лэ гаршадаг.

Бүхы коммунистнуудайнгаа политическэ хүмүүжүүлгые дээшэлүүлхэ талаар хангалтагүй хүтэлбэрилнэ. Коммунистнууд ВКП(б)-гэй историие шудалалгада хандуулагданхай. гэжэ гансахан лэ саарһан дээрэ бэшээтэй. Үнэн дээрээ тиимэ хангалтатайгаар шудалжа байһан ушар тон хомор байха.

«Хэжэнгинский колхозник» гэжэ газетэ хадаа партийна хүдэлмэри тухай өөрынгөө хуудаһанда угаа багаар бэшэнэ. Энэ газетэ хадаа аймагай партийна организацинуудай хүдэлмэридэ иимэ дутуунуудай байхада, амгалан байхань тон гайхалтай.

ВКП(б)-гэй айкомой һаяхан болоһон XIV пленум хадаа ВКП(б)-гэй Обкомой XXIV пленумэй тогтоол соо заагдаһан партиин ургалтадахи хамаг дутагдалнуудые мэдэрһэн ба пленумэй тогтоолые хэрэг дээрэнь дүүргэлтэ болгохо тухай һайнаар хэлсэжэ, тон шухала хэмжээнүүдые хараалһан шиидхэбэри абаһан байгаа.

Тиигээд, Хэжэнгын аймагай партийна организаци, тэрэнэй коммунистнууд хадаа партиин энэ тон шухала асуудалые гүнзэгыгөөр мэдэржэ, энээн тухай хүсэд большевистскэ хүдэлмэриие ябуулжа, Обкомой ба айкомой һүүлэй пленумүүдэй тогтоолнуудые дүүргэлтэ болгохо арюун уялгатай.

Ц. ЦЫДЕНОВ.

Колхозой зөөри үригшые юундэ дэбжүүлээб?

«Колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай» парти ба правительствын тогтоолой аша туһаар, Түнхэнэй аймагай колхозууд бии байһан алдуу дутуунуудые элирүүлэн гаргажа байнад. Һаяхан «Политотделец» колхоздо болоһон хамтын суглаан дээрэ артелиин Уставые бүдүүлигээр эбдэһэн хэдэн зоной нэрэ ба тэдэнэй хэһэн гэмтэ хэрэгүүд тодорхойлогдобо. Тэдэнэй тоодо аймагай зарим харюусалгата хүтэлбэрилэгшэд оролсоно. Мүнөө аймагай малажалай таһагые даагша Зверев гэгшэ урдань тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ байхадаа, дээдэ зургаануудта хуурмаг худал мэдээ үгэдэг байһаниинь эли болобо. Зверев болбол нёдондо жэлэй намарай тарилга миил 10 гектарта хэһэн аад, түсэбөө дүүргээбди гэжэ аймагай газарай таһагта худалаар мэдээсэн, юдэ далдалһан байха юм. Мүн үнгэрэгшэ жэлэй хабарай тарилгын түсэбые дутуу дүүргээ һэн.

Зверев болбол энэ колхоздо байхадаа хэндэшье мэдүүлэнгүйгөөр 3 толгой томо үхэр ба нэгэ хони Иркутск абаашажа худалдаад, мүнгыень үбэршэлһэн байха юм.

Теэд, ВКП(б)-гэй айком ба аймгүйсэдком хоер колхозой зөөриие зоргоороо хороожо байһан Зверев гэгшые шанга харюусалгада хабаадуулхын орондо, харин АЖО-е даагша болгон өөдэнь дэбжүүлһэн байна. Мүнөө Зверев энэ хүдэлмэридэ байха зуураа, колхозуудһаа энэ тэрэ юумэнүүдые асаржа байдаг заншалтай.

Гадна, энэ колхозһоо һаамхай үнеэд ба бусад мал абаһан хүнүүд олон байна. Тэдээн соо эгээл түрүүлэн АЗО-е даажа байһан Малагшанов, Толстихин, Шорстов гэгшэдые оруулмаар. Хүдөө ажалай артелиин Уставые иимэ ехээр хазагайруулжа байһан дээрэһээ энэ колхоз ажахын шухала кампанинуудые хангалтагүйгөөр үнгэргэнэ.

С. СОТНИКОВ.

Малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй семинар

Һаяхан, Байкало-Кударын аймагай малажалай таһаг болбол колхозно малажалай фермэнүүдые даагшадай семинар үнгэргэбэ. Энээндэ 39 хүн хабаалаа. Семинарта сугларагшад „Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай“ СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэн Центральна Комитедэй тогтоол тухай „Адуу малай үбэлжэлгэдэ фермэнүүдые бэлэдхэхэ тухай“ элидхэлнүүдые дуулаба. Мүн эдэнэртэ адуу малые наһа наһаарынь бүлэглэхэ тухай заабари үгтэһэн байна.

Семинар дээрэ ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Мирошниченко, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Вторушин, аймагай малажалай таһагай главна зоотехник нүхэр Еранский гэгшэд элидхэл хээ.

Тэрэшэлэн энэ аймагта колхозой фуражирнуудай семинар үнгэргэгдэһэн байна. Эдэнэр үбэлэй үедэ үбһэ тэжэлые зүбөөр бүридхэхэ, гаргашалха тухай элидхэл дуулаһан байха юм. Һаяда үхэршэд, хонишод ба моришодой семинар үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

И. Щекотов.

Гээгдэлээ усадхаба

«Красный Чикой» колхоз 1945 ондо малажалые үсхэбэрилхэ талаар Сэлэнгын аймаг соо эгээл гээгдэжэ ябаһан юм. Мүнөө сталинска шэнэ табанжэлэй эхин болохо 1946 ондо энэ гээгдэлээ усадхажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсаха зорилго табяад, тэрээнээ бэелүүлжэ байна гэбэл, малажал үсхэбэрилхэ түсэбые адуу мореор—102 процент, эбэртэ бодо малаар—108,8 процент хони ямаагаар—117 процент дүүргээ.

Үнеэшэд Дулмаева, Ерошиева гэгшэд харууһалжа байһан 15 үнеэнһээн 15 тугал абажа, бүлтыень тэнжээһэн ба һү һааха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Мүн хонишон нүхэр Долгор Доржиева 251 хурьга абажа тэнжээһэн, нооһо абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Энэ мэтэ амжалтануудые туйлаһан малшад энэ колхоздо олон.

Адуу малаа олошоруулхын түлөө шууд тэмсэл хэжэ байһан дээрэхи колхозой гэшүүд, илангаяа малажалай хүдэлмэрилэгшэд үбэлжэлгые эрхимээр үнгэргэхэ бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Б. САМАНДУЕВ.

Үрһэ хаалга

Яруунын аймагай «Улаан Туяа» колхоз эрхим таряагаараа үрһээ хаажа байна. Мүнөө 132 центнер шэниисэ, 40 центнер ячмень, 46 центнер овес ба 80 центнер хартаабхын үрһэ хаагаад байна.

ТАСС-эй буруушаалга

Хитадай коммунистическэ партиин түлөөлэгшэ Москвада ерэжэ, шэнээр эмхидхэгдэһэн Хитадай гүрэнэй советдэ эрхэ абахадань Хитадай компартида туһалха, тэрэшэлэн сэрэгэй талаар Хитадай өөрынь газар дээрэ январиин 13 хүртэр ба Маньчжурида июниин 7 хүртэр Хитадай компартиин эзэлжэ байһан позицинуудые һөөргэнь бусаажа абахадань туһалха, Нанкиндахи советскэ элшэн сайд компартиин ба Хитадтахи американска түлөөлэгшын хоорондо ху[…] бэшэ зуушалагша болож[о] гэһэн найдуулгые Советскэ С[…] һаа абаба гэхэ мэтын һана[…] абаһан шал хуурмаг удхатай […] дээсэлые «Синьчжунхуажибао» […]жэ Хитадай реакционно газетэ […]хан толилбо.

Эдэ бүхы мэдээсэлнүүд эх[…] абаад һүүлдээ хүртэр худал […] гэжэ мэдүүлхые ТАСС түл[…]дэбэ.

Хүдөө ажалай зэр зэмсэгүүдтэ эзэн ёһоор хандаха

„Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай“ ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоол хадаа колхозно зөөридэ, илангаяа зэр зэмсэгүүдтэ харюусалгагүйгөөр хандалаг ябадалнуудта эсэс табиха байна. Колхозой зэр зэмсэг ба күсэхэ хүсые хүсэд дүүрэн хэрэглэхэ, тэрэниие һайнаар байлгаха ябадал туйлаха тухай хүдөө ажалай артелиин сталинска Устав соо бэшэгдэһэн байха юм.

Колхозуудай үйлэдбэриин зэр зэмсэгүүд угаа ехээр олошоросо. Полинууд дээгүүр хэдэн олон трактор, комбайн, жатка, сенокосилка ба бусад хүдөө ажалай машинанууд хүдэлмэрилдэг байна. Энэ хадаа колхозуудай эгээл үнэтэй зөөри хэрэгсэл мүн. Тиимэдэ энээниие анхаралтайгаар хадагалан харууһалжа, эзэн ёһоор анхаран ябаха гээшэ колхознигуудай эгээл шухала уялга болоно.

Зүгөөр, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд бригада ба фермые даагшад болон колхознигуудай зүгһөө харюусалгагүй ябадалнуудай гарадаг дээрэһээ хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдэй эбдэржэ һандарһан ушар байдал үсөөн бэшэ үзэгдэдэг байха юм. Полевой хүдэлмэринүүдэй дүүрэхэтэй хамта, машина зэмсэгүүдээ хуряажа хадагалаагүй дээрэһээ болоход хэдэн олон зэр зэмсэгүүд хээрын сагаан талада хэбтэдэг баримтанууд олон үзэгдэдэг байна.

Тэрээнһээ болоход машина зэмсэгүүд жэбэржэ гуталаг ба зарим шухала частьнуудынь үгы болоноодог байһан юм. Сэлэнгын аймагай Сталинай, Заиграйн аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозуудаар иимэ баримтанууд у[…]лэһэн байна.

Хүдөө ажалай машина з[…]
гүүдтэ иимэ харюусалгагү[…]
ба эзэн бусаар хандаха ябал[…]
энэ гэһээр эсэс табигдаха ёһ[…]
Манай республикын түрүү ко[…]
зууд полевой хүдэлмэринү[…]
дүүргэһэн дары машина зэ[…]
гүүдээ тусгаар сарай, гараж[…]
асаржа һайнаар хадагалдаг […]
на. Сэлэнгын аймагай Моло[…]
нэрэмжэтэ колхоз полевой хү[…]
мэриин дүүрэмсээр машина зэ[…]
гүүдээ асаржа, техническэ за[…]
шин ёһоор хадагална.

Мүнөө колхоз бүхэн ма[…]
хэхэ сарай ба гаражнуудые […]
бэрилхэ гү, али шэнээр түхе[…]
уялгатай. Хүдөө ажалай […]
машинануудые хадагалхынгаа
та тээ шорой тооһонһоонь, ж[…]
һээнь арилгаха, тоһодохо ш[…]
ла. Машинын зарим частьнуу[…]
илангаяа жэбэрдэг аппараду[…]
абажа һайнаар арилгаха, тоһ[…]
хо ба складуудта хадагалха […]
рэгтэй.

Полевой хүдэлмэридэ яб[…]
бүхы машина зэмсэгүүд бү[…]
бүтэнөөр хадагаламжада түш[…]
лаха зэргэтэй. Эбдэрһэнэй […]
али частьнуудайнь хаягдаһа[…]
түлөө тэрэ машина зэмсэгые […]
жа ябаһан хүн харюусаха ба[…]

Аймагуудай газарай ба […]
жалай таһагууд болбол ко[…]
зуудай хүдөө ажалай ма[…]
зэмсэгүүдые зүбөөр хадага[…]
э эгтэ туһаламжа үзүүлхэ […]
гатай. Колхозуудай, МТС ба […]
хозуудай хүтэлбэрилэгшэд х[…]
ажалай машина зэмсэгүүдэй […]
нооһоо ёһотой һайн харууһа […]
хэхэ ябадал заатагүй […]
байна.

Н. Мунко[…]

ТҮРҮҮ ХОНИШОДОЙ ОРОЛДОЛГО

Үнгэрэгшэ жэлдэ Хэжэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим хонишон Цыбикжап Цыренэй гэгшэ харууһалжа байһан хонидоо нэгэшье толгой хороонгүй садхалан тобироор ондо оруулаа һэн. Тиин, энэ жэлэй үбэлжэлгые урдынхи шэнги һайнаар үнгэргэхын түлөө шууд тэмсэл хэжэ байна.

Мүнөө хонидойнгоо хуушан […]
рануудые заһабарилан, дулаа[…]
дүүргээд, үбһэ тэжээлээ газа[…]
зөөжэ байнхай. Зунай үедэ […]
хуряалгада эдибхитэйгээр хаб[…]
далсажа, үдэр бүриингээ норм[…]
150—200 процент хүртэр дүүр[…]
дэг байһан юм.

С. ЦЫБИКОВ.

Тоосоото-һунгуулиин партийна суглаануудые идейнэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ

Партиин Областной Комитет болбол ВКП(б)-гэй Уставаар тогтоогдоһон болзорой үнгэргэһэнтэй дашарамдуулан октябрь ба ноябрь һарануудта партийна эхин организацинуудай тоосоото-һунгуулиин суглаануудые хэхэ ба аймагуудай партийна конференцинүүдые үнгэргэхэ гэжэ ВКП(б)-гэй хэдэн айкомуудта зүбшөөрһэн байна. Эдэ суглаанууд ба конференцинүүд хадаа партийна организацинуудай ажабайдалда ехэхэн удхашанартай гээшэ.

Тоосоото-һунгуулиин суглаанууд болон конференцинүүд дээрэ коммунистнууд хадаа партийна комитедүүдэй секретарьнуудай гү, али бюрогой тоосоото элидхэлые дуулаад, тэрэнэй хүдэлмэридэ сэгнэлтэ үгэхэ зуураа, шэнэ составые һунгаха байна. Шэнээр һунгагдаһан секретарьнууд, партбюро болон партийна комитедүүд болбол партийна организациингаа хүдэлмэриие саашадань шууд һайнаар хүтэлбэрилэн ябуулха болоно.

Тоосоото-һунгуулиин суглаанууд хадаа партийна организациингаа секретариин, партбюрогой болон партийна комитедэй хүдэлмэридэхи гол дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлжэ, тэрэниие усадхахын түлөө тодорхой хэмжээ ябуулганууды хараалха үүргэтэй.

Тэрээнтэй хамта партийна организацинуудай тоосоото-һунгуулиин суглаанууд хадаа бүхы партийна организациин урда табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ тушаа бүхы коммунистнуудаа эмхидхэхэ еһотой болоно.

Идейно-политическэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэгдэһэн партийна суглаанууд болбол партийно-политическэ ба партийна эмхидхэлэй хүдэлмэринүүдые саашадань һайжаруулхада ехэхэн туһаламжа үзүүлхэ байһаниинь элитэ. Эгээл иимэһээ партиин айкомууд тоосоото-һунгуулиин суглаануудые идейнэ дээдэ хэмжээндэ, бүхы коммунистнуудай эдибхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэнь партийна эхин организацинуудта бодото туһаламжа үзүүлхэ еһотой.

★

А. МОДОГОЕВ, —
ВКП(б)-гэй Обкомой эмхидхэлэй-инструкторска таһагые даагша.

★ ★

Железнодорожно, Городской районуудта, мүн Зэдын, Хэжэнгын, Кабанскын, Ториин ба бусад хэдэн аймагуудай парторганизацинуудта болоһон тоосоото-һунгуулиин суглаануудһаа хаража үзэхэдэ, энэ суглаанууд коммунистнуудай эдибхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэжэ байха юм.

Бүхы аймаг ба районуудта болоһон партийна суглаануудта тэндэхи коммунистнууд 100 процент шахуу хабаадалсаха зуураа, тэдэнэрэй олонхинь үгэ хэлэжэ, дутуу дундануудаа эрид шангаар шүүмжэлнэ. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын аймагта партийна 9 эхин организацинуудаар болоһон суглаануудта 101 коммунист хабаадалсажа, тэрэнэй 67-ниинь үгэ хэлэбэд. 7 парторганизацинуудай партбюрогой, секретарьнуудай хүдэлмэринүүд хангалтагүй гэжэ тоологдобо.

Тоосоото-һунгуулиин үедэ партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр залуу шударгуу коммунистнууд олоор дэбжүүлэгдэнэ. Хэжэнгын аймагта 9 парторганизацинуудаар тоосоото-һунгуулиин суглаанууд үнгэргэгдэхэдөө, тэрэнэй 7-донь секретарьнуудынь шэнээр һунгагдаһан байха юм. Зэдын аймагай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ ба «Социализм» колхозуудай партийна эхин организацинуудай коммунистнууд секретарьнуудайнгаа хүдэлмэриие хангалтагүй дээрэ тооложо, шэнэ секретарьнуудые һунгаба. Хэжэнгын аймагай Ворошиловай ба Молотовай нэрэмжэтэ колхозуудай партийна эхин организацинуудай коммунистнууд өөһэдынгөө секретарьнууд байһан Жанчиков ба Батуев гэгшэдые дахин һунгангүйгөөр, ондоо хүнүүдые һунгаһан байна. Тиин, энэ суглаан дээрэ Жанчиков, Батуев хоёрые ехээр шүүмжэлээгүй байһан юм. Тэрэшэлэн, Железнодорожно районой паровозно депогой парторганизациин секретарь байһан нүхэр Ситкин гэгшэ партбюрогой шэнэ составта һунгагдабагүй.

Партийна суглаан—эхин парторганизациин эгээн дээдэ органиинь, коммунистнуудые большевистскээр хүмүүжүүлхэ һургуули гээшэ. Партийна суглаануудай хүмүүжүүлгын удхань илангаяа тоосоото-һунгуулиин суглаанууд дээрэ улам дээшэлхэ ёһотой. Тиимэһээ партиин айкомууд болбол тоосоото-һунгуулиин суглаануудые идейнэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ, шүүмжэлгэ ба өөрыгөө шүүмжэлгые дээшэлүүлжэ, тэрэниие улам саашань хүгжөөхэ, партийна организациин хүдэлмэридэ бүхы коммунистнуудай харюусалгатайгаар, эдибхитэйгээр хабаадалсаха ябадалые хангахань зайлашагүй.

ВКП(б)-гэй аймагуудай, районуудай болон городуудай комитедүүд болбол партийна эхин организацинуудай тоосоое ба һунгалтануудые бодотоор хүтэлбэрилхэ ёһотой. Иимэ суглаанууд дээрэ партийна комитедүүдэй бюрогой членүүд болон бусад харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд байлсажа, партийна эхин организаци бүхэнэй ажабайдалтай, хүнүүдтэй, тэндэхи предприяти, колхозууд болон эмхи организацинуудай хүдэлмэриин байдалтай гүнзэгыгөөр танилсаха үүргэтэй. Тоосоото-һунгуулиин суглаануудые ондоо ямаршье суглаантай сасуулмаар бэшэ. Юундэб гэхэдэ, һунгуулиин суглаанууд болбол эхин парторганизациин хүдэлмэридэ зүб тобшолол хэхэдэ дэлгэрэнгы материал үгэхэнь элитэ.

Улан-Удын Городской районой олонхи партийна эхин организацинуудта тоосоото-һунгуулиин суглаанууд дээдэ хэмжээндэ үнгэргэгдэжэ, хүдэлмэридэхи дутуу дунда зүйлнүүдээ хатуу шангаар шүүмжэлһэн байбашье һаа, тус районой гэхэ гү, али БМАССР-эй эдеэ хоолой ажаүйлэдбэриин Министерствын дэргэдэхи партийна эхин организациин суглаан идейнэ доодо хэмжээндэ үнгэргэгдэһэн баримта элирүүлэгдэбэ.

Энэ партийна организациин суглаан дээрэ хоёр тон ехэ асуудал табигдаһан байгаа гэбэл: ВКП(б)-гэй Обкомой XXIV пленумэй дүнгүүд ба парторганизациин секретарь нүхэр Вавиловай тоосоото элидхэл болоно.

Иимэ асуудалые нэгэ үдэшэ болохо суглаан дээрэ шиидхэжэ шадахагүй байһаниинь хэндэшье мэдээжэ.

Теэд энэ хоер асуудалые нэгэдхэһэн байгаа. Зүгөөр, тус Министерствын коммунистнуудай хамтын суглаан болбол ВКП(б)-гэй Обкомой пленумэй шиидхэбэриие дүүргэлтэ болгохо туг доро үнгэрөө һаа, ехэл зүйтэй байгаа. Теэд, энэ талаар тус парторганизаци юушье хэжэ шадангүй үнгэрбэ.

Тус партийна суглаан дээрэ тоосоото элидхэл хэһэн нүхэр Вавилов гэгшэ өөрынгөө элидхэл соо коммунистнуудай хэрзэргээр хүдэлмэрилжэ байһан, тэдэнэрэй албан тушаалда хэрзэргэ үнэн сэхээр хандадаг тухай, Министерствын аппарадые гүримтай болгохо тушаа партийна организациин ямар хүдэлмэри хэһэн тухай юушье хэлэнгүй үнгэрбэ. Гэхэ зуура, энэ Министерствын аппарат хадаа обор нобшоор ба албан хойрогоор хүдэлмэрилдэг байна.

Теэд, эндэхи коммунистнууд суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ юрэнхыгөөр, айнги янзатайгаар гэдэргээ хаража гэхэ гү, али өөрынгөө начальнигуудтай «харилсаагаа муудуулхагүй» гэһэн шэнги байжа, хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дундануудаа элирүүлээгүй байшоо. Тус Министерство болбол тон муугаар хүдэлмэрилнэ. Министерствын мэдэлдэ байдаг предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө асуудалнуудые хэдэн үдэр соо шиидхэжэ шадангүй, нэгэ начальнигһаа нүгөөдэдэнь ябаһаар, сагаа дэмы хосоргодог байха юм.

Министрые орлогшо; коммунист Пляскин гэгшэ предприятинуудаар ябахадаа, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ ямаршье туһаламжа үзүүлдэггүй харин өөртөө продукт бэлэдхэжэ ябадаг юм. Тэрэ хадаа Министерствынгээ базаһаа ямаршье тоо бүридхэл ба түлөөһэгүйгөөр эдеэ-хоолой зүйлнүүдые абадаг заншалтай байгаа. Теэд, партиин райком болбол энэ суглаае идейнэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ тушаа ямаршье бэлэдхэлэй хүдэлмэри хангаагүй байхаһаа гадна, тус суглаан дээрэ байлсаһан партиин райкомой секретарь нүхэр А. Хамаганов болбол большевистскэ шүүмжэлгэ ба өөрыгөө шүүмжэлгые нюур сахингүйгөөр эрхилүүлжэ, партийна эхин организациин хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа хэмжээ абаагүй байшоо.

Тоосоото-һунгуулиин суглаае коммунистнуудые большевистскээр хүмүүжүүлхэ ёһотой һургуули бо[…]
гохо гээ һаа, тэрэниие һайн ба[…]
хэлтэйгээр үнгэргэхэ тон шух[…]
Түбхын түрүүндэ, партийна коми[…]
дүүдэй хүдэлмэрилэгшэд бол[…]
партийна эхин организацинуу[…]
секретарьнуудта, тэдэнэй элид[…]
хэхэдэнь коммунист бүхэ[…]
үмэнэ тон зүб зорилго табиха, […]
дэлмэридэхи дутуу дунданууд[…]
элирүүлхэ хэрэгтэнь бодото туһа[…]
жа үзүүлхэ үүргэтэй.

Партийна комитедүүдэй ба п[…]
тийна эхин организацинуудай то[…]
соото элидхэлнүүдые зохёохо[…]
энэ хүдэлмэридэ бюрогой бүхы ч[…]
нүүдые, секретарьнуудай орлогш[…]
дые болон партийна эдибхитэн[…]
олоор хабаадуулха угаа шух[…]
байна. Ажаүйлэдбэриин, партий[…]
эмхидхэлэй ба ниитэ политичес[…]
хүдэлмэринүүд, комсомольско о[…]
ганизациин хүдэлмэри тухай ас[…]
далнуудые һайн мэдэхэ хүнүү[…]
элидхэл бэшүүлхэ ёһотойбди.

Тэрэшэлэн партийна комитет[…]
партбюрогой ба парторганизаци[…]
секретарьнуудай тоосоото элид[…]
тушаа абтаха шиидхэбэринүүдые […]
хеохо талаар анхаралаа табиха […]
шэ коммунист бүхэнэй түрүүшын […]
жээнэй уялга мүн. Тоосоото-һунгуу[…]
лиин суглаанууд дээрэ элирүүлэг[…]
һэн дутуу дунданууды усадх[…]
ба парторганизацинуудай үмэ[…]
зорилгонуудые зүбөөр харааль[…]
хэмжээнүүдтэй шиидхэбэри бата[…]
дан абтаха ёһотой.

Партийна организацинуудай то[…]
соото-һунгуулиин суглаануу[…]
үнгэргэхэ гүрим хадаа ВКП(б)-[…]
ЦК-гээр баталагдаһан «Хүтэлбэр[…]
хы парторгануудай һунгалтануу[…]
үнгэргэхэ тухай заабари» соо […]
тодоор бэшэгдэһэн байха. Тиимэ[…]
энэ заабаритай бүхы коммунист[…]
дые танилсуулхаһаа гадна, парти[…]
суглаанууд дээрэ партийна орган[…]
тай шэнэ составта кандидатну[…]
дэбжүүлхэһээн урда тээ энээни[…]
уншажа үгэхэ ёһотойбди

Парижска Амгалан тайбанай конференци дээрэ

Болгаритай хэгдэхэ эб найрамдалай договор тухай

1946 оной октябрийн 11-дэ А. Я. Вышинскиин хэлэhэн үгэ

...н түрүүлэгшэ, господи... ...гадууд, манай хүдэлмэри ...үгэлжэ ябана.

...й ба Румынитай хэгдэхэ ...далай договорой проектые хаража үзэhэнэй hүүлээр конференци болбол Болгаритай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектые хаража үзэлгэдэ оробо.

...гаритай үнэнтэ зүб ба демократическа ...эб найрамдал тогтоохын түлөө

...й хэгдэhэн договорто ...энэ проектын бэрхэшээл... ...ад бага байха болоно. ...арсалдаата асуудалнууд ...на юм. Итальянска ба ру... ...договорнууд соо оруулагда... ...конференциин пленум дээрэ ...талаарынь үргэн буляал... ...ээндэ табигдаhан тэлэ... ...ые дахяад дабтаха ста... ...сөөн бэшэ» бии. Тиимэ ха... ...ьянска ба румынска дого... ...е зүбшөөн хэлсэхэдээ хара... ...асуудалнууд дээрэ да... ...охо ябадалhаа бидэнние ...манай зорилгые хүнгэдхэ... ...Тиибэ-яабашье Болгари... ...хэ эб найрамдалай дого... ...дэхэ хэрэгтэ өөрынь бэр... ...д бии байна, тиигээд энэ ...славянска гүрэндэ зарим ...гацинуудай зүгhөө сэхэ ...хани hайнаар хандадаггүй ...эрэhээ элэ бэрхэшээлнүүд ...гырнэ. Урдань Германиин ...йhан аал Нэгэдэмэл На... ...й эб найрамдалай договор... ...аталха ба амгалан тайбан ...hэргээхэ гэжэ байhан та... ...үдhээ гансал Болгари ...лдэ орожо, США-шье, Ве... ...анишье мүнөө хүртэр Бол... ...дипломатическа харилсаа ...олүй байна гэжэ хэлэбэл ...болохо бэзэ.

...иин 16—26-да хэгдэhэн ...министрнүүдэй Московско ...е мүнөө хүртэр бэелүүлээ... ...эн соо США ба Велико... ...болбол энэ хэлсээн дотор ...бусад демократическа ...дай хоер түлөөлэгшэдые ...составта оруулха гэhэн ...зүбшэлые болгарска ...ство абаба гэжэ ойл... ...болгарска правитель... ...хобди гэжэ уялга абаhан ...олгаридахи Эсэгэ ороноо ...фронтын правительство ...hайн зүбшэлые хүлеэн ...м. Теэд болгарска прави... ...тушаа абтаhан дээрэ дур... ...уялгаая американска пра... ...ошье, британска прави... ...ые мүнөө хүртэр дүүргээ... ...оо. Болгарска правитель... ...шэ эрхэтэй бэшэ юумэ ...ба бүри хиналтада оронhон ...ээр США-гэй ба Велико... ...правительствонууд хара... ...гзантай. Бүри хэтэрхэдээ ...а байгаа Союзна Конт... ...комиссида оролсоhон амери... ...сэрэгэй түлөөлэгшэ генерал ...н гэгшэ октябрийн 27-до ...байhан Болгариин агууехэ ...Сүглаанда, генерал Роберт... ...шэhээр хада, «сүлөөтэ hун... ...дые» үнгэргэхын тулада ...но Комиссиин баталан ...отой байhан хэмжээнүүдые ...хэлсэхын тулада Союзна ...но комиссиин тусхай засе... ...ые мэнэ hаяхан гүйhан ...м.

...анска сэрэгэй түлөөлэгшын ...хэлэhэндэнь сэгнэлтэ үгэhэ... ...эрэггүй. Союзна Контроль... ...ссиин түрүүлэгшэ генерал ...гэгшэ Болгарида сүлөөтэ ...нуудые хэхэ гээшэ болгар... ...ительствын хэрэг гэжэ ...ска генералда харюусаба. ...правительство энээн ту... ...ала хэрэгтэй хамаг бүхы ...ббэ. Американска генерал ...аашалгые бэелүүлхэ гээ ...гариин дотоодын хэрэгүүд ...лигээр хамаархаха гэhэн ...ондоогоор хаража боло...

...р хадаа залуу демократи... ...гарие тэгшэ эрхэтэй бэ... ...й байдалда оруулха гэhэн ...скашье, мүн британскашье ...ствын hанал хүсэлые ха... ...ушар баримтануудай нэгэ... ...охо байhандань hэжэг hа... ...уй. Гүрэнэй хуби заяанние, ...ата Болгариин хуби заяанние ...жэлнүүдтэ тодорхойлон ...ehотой байhан эб найрам... ...ровойые баладхахэ мэтын ...ын орёо бэрхэ ба шухала ...ниөө хэлэгдэhэн ушар бай... ...аршье хамаагүй байгаа ...энэ мэтын ушар барим... ...эрэ тогтожо юрэ хэлэhэ... ...рэггүй байха бэлэй.

...шанар дүүнэрээ алалсаха ...ар арад зоноо тата... ...өөhэдынгөө зонхилогшодой ...рбаhан дээрэhээ хорлогдо... ...ой эб найрамдалай дого... ...асуудал политическэ ... ...hанагдаха гү, али муу hа... нагдаха ябадалhаа дулдыдаха болоод байhан тиимэ ушар байдалые таатай зохид гэжэ тоолохын ба эбсэхын аргагүй байнабшуу.

1944 оной сентябриин 9-эй hүүлээр нэгэ хэдэн 400 мянга шахуу босцуудтэй нэгэ хэдэн болгарска арминууд Югославида германска сэрэгүүдтэ эсэргүүсэжэ дайлалдаhан ба hүүлээрынь 100 мянган хүнтэй болгарска арми Венгридэ ба Австрида Нэгэдэмэл Наацануудай талада дайлалдаhан байбашье Болгарие дайлалдаhан орон гэжэ тоолонгүй, угаа үсэд нэтэрүүгээр арсажа байhан ябадалые зүбтэй зүйтэй ба таатай зохид гэжэ тоолложо болохо гээшэ аал?

Тиихэ зуураа гитлеровскэ Германида эсэргүүсэн тэмсэhэн тухай хэрэг гараад байхадань, Италиин үсөөхэн зэбсэгтэ хүсэнүүдые табижа, дайн байлдаануудта хабаадалсаhан байгаашье hаань, тэрэние дайлалдаhан орон гэжэ тоолоhон байха юм.

Германиин талада байжа Болгариин дайнда хабаадалсаhан ябадалые болгарска арад зондо огто зохихогүй hаналтайгаар сэгнэжэ, болгарска арадай национальна заншал ба ашаг туhада зүрижэ Нэгэдэмэл Наацануудай дайсадай талада Болгарие татажа оруулhан тэлэ түүхэтэ условинууд ба ушар баримтануудые харалсанагүй. Болгарска хаан шэрээ дээрэ тогтоhон германска фашистска империализмын агентура болохо Саксен-Кобург-Готска династиин гэмтэ шайка гээшэ Нэгэдэмэл Наацануудта эсэргүүсэhэн аад. Германиин ба мүн тэрэнэй сэрэгэй союзнигуудайшье хүмэрин уналгаар дүүрэhэн дэлхэйн дайн хулар Болгарие татажа оруулhан тухай hанажа үзэхэ дурагүй.

Энэ хадаа Болгариин гэмтэ муухай зонхилогшодой зэмээр hүүлэй 30 жэл соо тэрээндэ тохеолдоhон гурбадахи национальна буратан уналга болоод байhыень мэдэхэ дурагүй байна. 1912 — 1913 онуудта болоhон дайн, 1915 — 1918 онуудта болоhон дайн эгээн hүүлдэ гитлеровскэ Германиин зүгhөө бүхы дэлхэйдэ халдааhан дайн сэрэг гээшэ Болгариин национальна ашаг туhада айхабтар шанга сохилто хэhэн хадань. тэрээнhээ заhаржа, Болгариин хуушан түлэдөө орохонь тиимэ хялбар бэшэ.

Болгариин хуби заяан гээшэ гашуудалтай байна. Болгарска арад зон хэдэн зуун жэлэй турша соо эрхэ сүлөө ба демократиин түлөө харийн гүрэнэй дарлагшадта эсэргүүсэн тэмсэhэн аад, хаан шэрээ дээрэ тогтоhон немецкэ агентнуудэй гэмтэ муухай политика ябуулhанай эсэстэ дээрэмшэ германска империализмда хорлогдоод, тус орон хадаа эб найрамдалда дуратай хүршэ hуyhан арадуудта добтолхо плацдарм болгогдоhон байха юм.

Славянска арад болохо болгарска арад хадаа өөрынгөө славянска аха дүүнэртэ эсэргүүсэхэ тэмсэхээр хаягдаhан байгаа. hүүлэй 100 жэлэй турша соо национальна сүлөөлэлтын түлөө тэмсэлгүй ехэ тэмсэлдэ. баhа национальна бэеэ даанхай байдал гээшэ, демократическа ehо гурим гээшэ болгарска улад зоной наhан едөө зүдхэжэ байhан хүсэлэнгые харуулhан тэмсэлдэ оролсожо дайлалдаhан ба ами наhаа үгэhэн болгарска арад Фердинанд ба Борис гэдэг хаануудай ба Цанко, Багрянов, Филов мэтын немецкэ агентнуудай гэмтэ муухай правительствонуудай гарта ороод байхалаа арадуудай демократи болон эрхэ сүлөөгэй дайсадай лагерьта хаягдаhан байгаа.

Энэ хадаа тэрэнэй өөрынь зэмэ бэшэ, харин зоболон болобо. Тэрэнэй тодхор хойшолон дээрэhээ болгарска арад өөрынгөө ажабайдалда хохидол үзэжэ байна.

Эртэ балар сагай Римэй агууехэ поэт Гораций гэгшэ иигэжэ бэшээ hэн:

«Квидквид делирант регес, плектунтур ахаи» (хаашуулай ямаршье уймар тэнэг юумэ хээ хадань ахвинууд зобохо юм»).

Болгарска хаашуулай гэхэ гү, али өөhэдынгөө алууршадай хэhэн хамаг бүхы уймар тэнэг аашын түлөө болгарска арад зон хохидол үзэжэ байна гээшэ.

Болгарска арад зон болбол өөhэдынгөө зонхилогшодой, өөhэдынгөө харатай муухай дайсадай хэhэн гэмтэ ябадалнуудай түлөө нүгэлынь арилгажа байна гээшэ. «Алууршад» гэжэ ном соогоо Анри Барбюс болгарска арад зондо hай hанажа мартагдашагүй хүсэтэйгөөр хандаад, тэдэнэр тухай иигэжэ бэшэбэ:

«Танай зонхилогшод—уласхоорондын томохон луйбаршадай зарсанар болбол өөhэдынтнай дайсан болоно. Тэдэнэр баррикадын саада тээ байна гээшэ. Таанарта богоолшолгын жаяг заршам тогтоохо ба эшхэбтэрээр үгэ дууластай болгохын тулада патриотизмые хэрэглэгшэд гээшэ, мүн лэ таанарай дайсад болохо байна».

«Танай орон гээшэ таанар өөhэдөө болохо байнат»,—гэжэ Анри Барбюс болгарска арад зондо хандажа хэлээ hэн. Болгарска арад хадаа гүрэн, энэ хадаа Болгари болоно гээшэнь тон зүб байна. Тэрэ орон хадаа урдань зонхилогшод байжа тус оронние дайнай гал хүдар татажа оруулhан хүнүүдэй гэмтэ ябадал ба хорото аашануудай нүгэлыень мүнөө арилгажа байна гээшэ. Болгарска арад зон айжа мэгдэжэ байнагүй. Теэд тэрэ арад үнэнтэ зүб юумые хүлеэжэ байна. Тэрэ арад үнэнтэ зүб юумые эринэ.

II. Болгари гээшэ арадай республика мүн

Нэгэдэмэл Наацануудта эсэргүүсэжэ Болгариин хэhэн дайн гэдэгэй түүхэ домог хадаа немецко-фашистска дарлалтаhаа мултарха, үзэлээ урбагшадые өөhэдынгөө арга хүсөөр унагааха, бэеэ даанхай гүрэн ба национальна тусгаар байдалтай болохо зам дээрэ бата бэхеэр гараха дүүрэн шадалтай байhан болгарска арад зоной бодото мэдэрэл, эрмэлзэлгэ ба ажал хэрэгүүдые тон hайнаар гэршэлэн харуулха болоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын фронтын правительствынгаа ударидалга доро Болгари болбол өөрынгөө гэртэ гуримтай болгохо байна. Тэрэнэй национальна ашаг туhа ба түүхэтэ заншалда зэрюүгээр ушаруулагдаhан дайнай гашуудалта хойшолонгуудые усадхаха болоно. Тэрэ хадаа hүүлэй хоер жэл соо Болгариин үзэжэ гараhан түүхэтэ угаа эгсэ эрьелтэтэй холбогдоhон хэсүү бэрхэ сагые үзэжэ байна гээшэ. Тиимэ хадань энэ ехэхэн зорилгые шиидхэхын тулада, түүхэ домогоор тэрэнэй зэм мүр дээрэ тохогдоhон хүндэ хүшэр юумые үргэжэ даахын тулада Болгари нилээд ехэ юумэ бүтээхэ ба айхабтар ехэ хүсэ гаргаха ушартай.

Болгари гээшэ гэмтэ муухай дайнай хойшолонгуудые усадхажа байхадаа ехэхэн хүсэ гаргана. Өөрынгөө үүсхэлээр болгарска арад сэрэгэй гэмтэ ябадал хэhэн Кобургуудай династиин hүүлшын үлэгдэл князь Кириллые. Филов, Багрянов, Божилов, Даскалов ба бусадые болгарска арад зондо. эб найрамдалай ба демократиин хэрэгтэ ушаруулhан хамаг бүхы хоро ба гашуудалай түлөө харюусалгада хабаадуулжа шэрүүн хатуугаар хэhээhэн байха юм. 1945 оной февральда Болгариин арадай трибунал болбол 1941 оной январиин нэгэнhээ хойшо 1944 оной сентябриин 9 болтор иимэ юумэ хэhэнэй түлөө элэ гэмтэ ябадалтанние шэрүүн хатуугаар сүүдлэhэн байна гэбэл: 1) тэдэнэр хадаа дайлалдажа байhан оронуудтай уласхоорондын пактнуудые баталжа ба дай соносхожо, гүрэнэйнгөө аюулгүй байдлые болон мүн тэрэшэлэн арад зонойнгоо ашаг туhые аюулда оруулhан байгаа; 2) СССР тушаа нейтралитет баримталха ябадалтай таарахагүй ябадалнуудые гаргаха тухай захиралта үгэжэ. тэрээгээрээ Болгариин уласхоорондын байдалые муудуулба; 3) арад зон болон гүрэнэйнгөө моральна ба материальна гарзада орохогүйн тулада шухала хэмжээнүүдые хаhа саг соонь абангүй байба; 4) тэдэнэр хадаа Югослави ба Грециин арминуудые дарахын тулада тэдэ гүрэнүүд худар болгарска армие эльгээбэ; 5) тэдэнэр хадаа 1941 оной январиин нэгэнhээ правительствынгаа ябуулжа байhан дотоодын ба гадаадын политикые бэелүүлхын зорилгоор гэмтэ ябадалнуудые хэхээр тухирhан, хүнүүдые алаха болон шэрүүн муухайгаар тамалха, галдаха шатааха ба зобоохо тухай захиралтануудые үгэдэг байба; 6) тэдэнэр хадаа еврейнүүдтэ хашалан үзүүлхэ тухай захиралта үгэбэ.

Гансахан болгарска арад зоной бэшэ, мүн бүхы дэлхэйн эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай ашаг туhын ба жаргахын түлөө бүхы дэлхэйн оронуудай бултанайнь аюулгүй байхын түлөө үнэнтэ зүб юумын мандахын түлөө Болгариин сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэhэн Болгариин арадай трибуналай приговор соо иигэжэ хэлэгдэhэн байгаа.

Болгари болбол дайн сэрэгэй хойшолонгуудые усадхаха тушаа хэмжээ абажа байна гэбэл арадай республикые соносхобо, тэрэ хадаа шэнэ конституци бии болгобо. Дайнай үедэ, демократиин лагерьта байгаа hэмди гэжэ hайрхадаг хэдэ хэдэн оронуудай арадуудай тэрэ Болгариин Конституци тухай миил hанаандаа горьдожо байха болоно.

Болгаритай хэгдэхэ эб найрамдал тухай, эндэ Советскэ делегацие толгойлогшо В. М. Молотовой хэлэhээр хадаа, үнэнтэ зүб ба демократическа эб найрамдал тушаа договорой зүбшэгдэн хэлсэгдэжэ байхада эдэ бүгэдэ тухай анхаралдаа абаха хэрэгтэй.

Гэхэ зуураа, хэлэн олон делегацинууд бултанhаань ехээр Грециин делегаци. мүн тэрэшэлэн эндэ греческэ делегациин дайшалхы омог бардам зангые дэмжэжэ байhан нүлөө ехэтэй делегацинууд хадаа Болгарида үнэнтэ зүб ба демократическа эб найрамдалые зохеохо хэрэгтэ hаал тойбо ушаруулхын тулада али болохоор оролдожо байха хэбэртэй.

Би болбол мүнөө тогтожо хэлэхэ ehотой байhан нэгэ хэдэн асуудалнуудаар энээние гэршэлэн харуулха hанаатай байнаб.

III. Болгарска хилын демилитаризаци

Греческэ арад зоной өөhэдынгөө эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байхын түлөө тэмсэлдэ баатарлиг хүсэ гаргажа байhыень бидэнэр бултадаа үндэр ехээр сэгнэнэбди. Теэд мүнөө греческэ арад тухай бэшэ, харин өөhэдынгөө булимтаралгын тухай эндэ дан убайгүйгөөр хэлэжэ байhан греческэ делегаци болон греческэ правительствын политика тухай мүнөө хэлэгдэжэ байна. Конференци дээрэ греческэ делегациин гаргаhан хамаг бүхы аяг аашань энэ конференцие эб найрамдал зохеохын тулада бэшэ, харин Болгари тээшэ национальна зэбүүрхэлгэ дэлгэрүүлхэ, болгарска арад зондо эсэргүүсэхэ hанал бодолые Грецидэ тарааха, хитосууд болон бусад дээрэнхы үзэлтэн ба шэнэ дайнние үүсхэгшэдэй хардалга-гүрдэлгын авантюризмые hүжэрөөхын тулада дайсан харша ябадал гаргахаар конференцие hамбаашалан хэрэглэхэ, hэдэлгэнүүдые гаргаhанние эли тодоор гэршэлнэ.

Болгаритай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проект тушаа конференци дээрэ греческэ делегациин тэдэ бүхы дурадхалнууд ба заhабаринуудые оруулхадаа бариhан шалтагынь иимэ гээшэ. Зарим делегацинуудай зүгhөө ба илангаяа англиска делегациин зүгhөө али бүхы дэмжээргые греческэ делегациин эндэ хүлеэжэ байгаашье hаань, конференци дээрэ греческэ заhабаринуудта аягүй байдал тохеолдожо, тэдэнэр өөhэдынгөө заhабаринуудые бүхылэнь шахуу бусаажа абаха баатай болоо.

Теэд греческэ делегациин бидэнэрээр абуулха hанаатай баадхажа байhан үнэнтэ зүб бэшэ хоер заhабаринууд үлээд байнабшуу. Энэ үнэнтэ бэшэ эрилтые Англи, США болон бусад хэдэн тэдэние дахагшад дэмжэн дүнгэлсэнэ: Сэрэгэй комиссида абтаhан болгарска хилые демилитаризацилха тухай заhабаринь иимэ байна гээшэ. Энэ дурадхал hайшаалтай болгохын тулада шухала хэрэгтэй гурбанай хоер хуби тухай голос суглуулжа абаагүй байха юм:

Эдэ заhабаринууд болбол Министрнүүдэй Советэй шиидхэбэриhээ хэтэржэ гараhан сэрэгэй хизаарлалга хэхэ гэhэн үнэндөө хадаа абташагүй ба үнэнтэ зүб бэшэ байгаа.

Урдань дайсан байhан Балканска гүрэнүүдэй нэгэндэшье ба Финляндида тиимэ хизаарлалта хэгдээгүй юм. Ойлгогдохогүй ушар шалтагаан дээрэhээ, энэ хизаарлалтые Болгарида тохохо hанаатай. Тиигээд байхадаа бусад бүхы балканска гүрэнүүдтэ ба Финляндида ороходоо Болгарие тусгаар ондоо байдалда оруулха ба эдэ гүрэнүүдтэ бултандань тогтоогдохо ehотой байhан заршамые эбдэхэ гэнэ.

Болгари болбол демократическа эб найрамдалда дуратай ба тиихэдээ территориингоо талаар балай ехэ бэшэ гүрэн байна. Министрнүүдэй Советэй экспертнүүд хадаа бага гүрэнүүдтэ тиимэ хизаарлалта хэхэгүй гэhэн зүб заршам баримталhан байгаа. Зүгөөр, комисси болбол оройдоо нэгэ голос үлүүтэйгээр шиидхэбэри гаргаба. Тэрэнь дурсаглаhан заршамтай таарахагүй болоно, тиигээд байхадаа комисси элитэ буруугаар оробо гээшэ.

Болгари гээшэ хилэ шадар бүхэжүүлгэнүүдые оройдоо хээгүй байна. Сэрэгэй комисси дээрэ Грециин түлөөлэгшэ энээние хуулитаар гэршэлэн хэлэбэ. Болгариин гүрэнэй хилэнүүд хүсэд нээлтэтэй ба хамгаалха юумэ хэгдээгүй байха юм. Иимэ ушарhаа, демилитаризаци хэхэ гэhэн эрилтэ оройдоошье зүб бэшэ ба үндэhэгүй байhан хадаа, болюулагдаха ehотой.

IV. Греческэ правительствын агрессивнэ түсэбүүд

Эб найрамдалай договорой нэгэдэхи статьяе хаража үзэхэдөө, греческэ делегаци болбол болгарска хилые заhажа табихые эрибэ.

Хилые «заhажа табиха» гэдэг иимэ юумэ эрижэ байхадаа, Цалдарисай греческэ правительство бусадай газар тээшэ шунахай хобдогоор гараа hарбалзуулна гээшэ. Тус правительство хадаа уласхоорондын хэрэгүүдтэ нүлөөтэй зарим нэгэ хүсэнүүдэй дэмжээргэнүүдые хэрэглэжэ, Болгариин сээжэ зүрхэн тээшэ шадаал hаа дүтэхэнэ ошохо гэжэ оролдоно. Амгалан тайбанай конференци дээрэ тохеолдоhон байдалые hамбаашалжа, Греци хадаа Албаниhаа Эпирые ба Болгарида аяар холо хойто зүгтэ байhан губи газарые таhа дүүрэжэ абахада болохогүй юм аа гү гэжэ туршаад үзэнэ.

Цалдарис ба тэрэнэй ноед түшэмэд хадаа энээн тушаа юундэшье тогоон тогтонгүй байха hанаатай. «1915 оной дэлхэйн кризис» гэдэг ном соогоо (1923 он) Черчиллышье хүртэрөө дэлхэйн дайнай hүүлээр «Болгариhаа Кавалые Грециин булимтаржа абалга гээшэ дан таарахагүй ябадал болоно» гэжэ тоолоhон байгаа. Мүнөө үедэ Болгариин табижа байhан эрилтэнүүдтэ «мунхаг ба үнэн бэшэ юумэ оройдоо байхагүй» гэжэ 1915 оной событинууд тухай Черчилль бэшээ hэн.

1923 ондо Черчилль иигэжэ бэшэхэдээ Нейндэ, Сен-Ремоде, Севертдэ баталагдаhан эб найрамдалай договорнуудай Болгарида ушаруулhан хамаг бүхы хорото муу ба үнэн бэшэ юумэнүүдтэ сэгнэлтэ үгэhэн байнабшуу. Теэд мүнөө 1946 ондо болгарска эрилтэнүүд хадаа греческэ делегациин, мүн тэрэние үмөөрэгшэд ба далдалагшадай бултанайнь хэды ехээр хоро шараа бусалжа байбашье, мунхаг хэрэг болоод байна бэшэ, бишихан славянска орон тушаа үнэнтэ зүб бэшэ юумые үшөө дахин гаргаха hанаатай байна. Теэд мүнөө тэрэ урданай саг бэшэ болоо. Тиимэ хадань 25 жэлэй саада тээ зарим оронуудай дипломатиин амжалтатайгаар хэжэ байhанань юумэнь мүнөө бүтэхэгүй юм гэжэ найдаха болоно.

Болгарска хилэ тухай грегүүдэй табиhан асуудал тусхай захяатайгаар сэрэгэй комиссида үгтэhэн байгаа. Тус захяа хадаа энэ хэрэгые имагта сэрэгэй талаар хаража үзэхыень сэрэгэй экспертнүүдтэ даалгаhан байха юм. Сэрэгэй экспертнүүдэй үмэнэ табигдаhан зорилгонь юун гэжэ хэлэгдэhыень хараад үзэгты. Сэрэгэй комиссиин табигдаhан зорилго хадаа юрэ амгалан тайбанай конференциин бэшэ, харин ерээдүйн сагта бусадай территори дээрэ дай хэхээр бэлэдхэжэ байhан генеральна штабуудай хэлэг зорилгонуудтал адлирхуу байнабшуу.

Сэрэгэй комисси болбол энэ зорилгые бэеhээн зайлуулхын тулада хүсэд дүүрэн политическэ бодомжолтой байгаа юм. Тэрэ хадаа греческэ правительствын эрилтые болюулба. Болгарида хамаадаха политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комисси халаа греческэ дурадхалые олонхиин дуугаар мүн лэ болюулhан байгаа.

Хэрбээ греческэ делегациин иимэ эшхэбтэр буруу hүрэлгын hүүлээр өөрынгөө дурадхалые пленум дээрэ табиха гэжэ шиидээд байгаа юм хадань, тус дурадхал үнэнтэ зүб бэшэ ба манай конференциин зорилгонуудта таарахагүй байhан хадаа болюулагдаха ehотой.

V. Торпеднэ катернууд тухай

Румынитай хэгдэхэ договор тушаа иимэрхүү асуудал үсэгэлдэр hүни болоhон заседанида зүбшэн хэлсэгдэhэн хадань, энэ асуудал конференцидэ hайса мэдэгдэхэ болоод байна гээшэ. Болгарида бии байhан оройдоо 7 торпеднэ катернуудые байлгаха ehогүй гэhэн греческэ эрилтэ тухай хэлэгдэнэ.

Болгариин бүхы сэрэгэй флот хадаа дүрбэн миноносец, 2 миннэ заградитель, 2 hахюулай судно, 2 hахюулай катер ба үшөө хореод катернууд—тральщигууд бии байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Болгариин зүгhөө Грециин амгалан байха ябадалда аюул еруулжэ байhан ябадалые усадхахыень эриhэн г-н Цалдарис болон бүхы греческэ делегацие мэгдэлгэдэ оруулhан ямар аймшагтай тиимэ сэрэгэй флот гээшэб!

Эли тодо болохын тулада Грециин далайн сэрэгэй флот гээшэ 65 мянган тоннажтай ба хэдэ-хэдэн ехэхэн дайшалхы судноуудтай байhыень hануулхада болоно.

Грециин «Аверов» гэдэг гансахан крейсерынь 9450 тонно уhа түридэг хэмжээтэй байhыень мартаха хэрэггүй. Тиимэ болохолоороо, бүхы болгарска сэрэгэй флот гээшэhээнь 3 дахин үлүү гараха байнабшуу.

Итали тухай хэлэхэ юм болоо hаа, эб найрамдалай договорой проектын ehоор тэрээндэ 150 мянган тонно уhа түрихэ хэмжээтэй флот үлээгдэhэн байна гэхэ гү, али хоер линкор, 4 крейсер, 4 эскадрна миноносец, 16 миноносец, 20 корвет болоно. Теэд Грецитэй хүршэ байhан гүрэндэ тиимэ ехэ флодой бии байгаашье hаань греческэ делегациин hанааень бүри зобооногүй.

Тиимэ байтар, нэгэ хэдэн болгарска катернууд тухай арсалдаан гараашань ямар удхатай гээшэб?

Болгари тушаа политическэ комиссида октябриин 1-дэ США-гэй делегациин хэhэн мэдүүлгэнь эдэ бүхы асуудалнуудые эли тодоор харуулха байна гэбэл: «Зарим нэгэн делегацинууд болгарска правительствын демократическа эмхи зургаануудай дэбжэжэ байhан тухай эндэ хэдэн дахин хэлэhэн ба болгарска правительство гээшэ Грецитэй хани барисаатай байха hанаатай гэжэ тэмдэглэбэ. Эдэ ушар баримтануud США-гэй делегацида ойлгостой байгаагүй. харин США-гэй делегаци болбол Болгари дотор демократиин дэлгэржэ байhан тушаа ехэхэн hэжэглэнэ.

Эндэ эб найрамдалай договор ямар хамаатай байна гээшэб гэжэ асууха ушар гарана. Болгарска демократи гээшэ тэдэнэй hанаашаар дэлгэрээгүй байhан хадань, дурагүй хэбэртэй. Тиимэ байhан хадаа американска делегат Амгалан тайбанай конференцидэ балай хамаадахагүй hэргэг нарин мэдүүлгэнүүдые хэжэ байна гээшэ.

VI. Болгариhаа абтаха репараци

Би хадаа репарацинууд тухай эгээ hүүлшын асуудал дээрэ тогтожо хэлэхэ ehотой байнаб. Репарацинууд тухай хэрэг ямар байна гээшэб? Конференци хадаа энээн тухай бултынь мэдэнэгүй гэжэ хэлэхэ ehотойб.

Анхан түрүүн греческэ правительство 985 миллион 469 мянга 993 доллар «бишиихан» сумматай репарационно эрилтые Болгарида табиhан юм. Тиигээд байтараа, энэ суммые бага болгоод, мүнөө болоходо греческэ правительство өөрынгөө эрилтые 125 миллион доллар хүртэр хорообо. Теэд, господинууд, греческэ делегадуудтай hайса наймаа хэлсээд үзэе—магад 25 миллион доллар дээрэ тараажа болохобди. Энэнь юун гэhэн гарза болоноб?

Нэгэдэхинь «ашаа шэрэлгын хэтэрхы ехэ байhан дээрэhээ түмэр харгынуудай муудаhан ябадал болоно». Болгари болбол энээнэй түлөө 1 миллиард 398 гаран миллион драхм түлэхэ ehотой гэнэ

Хоердохинь—нэгэ мори хүллэhэн орой гансахан каторгыень болгарска арми абаhан байгаа (энеэдэн). Греческэ документ соо тиигэжэл бэшээтэй байнабшуу.

Сарнуудые хүллэhэн үшөө 8 каток (энеэдэн) бии юм гэжэ бэшээтэй байхыень уншанабди. Эдэ бүгэдын түлөө Цалдарис болбол Болгариhаа үшөө 1 миллиард 398 миллион 500 мянган драхм түлэхые эринэ.

Дам саашаа энээнhээ дутуугүй hонирхолтой юумэ хэлэгдэнэ.

Болгариhаа 120 миллион доллар репараци түлүүлхэ гэhэн греческэ делегациин ба тэдэнэй үнэнтэ зүб бэшэ эрилтые дэмжэн дүнгэлсэhэн бусад делегацинуудай позицинь бодото байдал дээрэhээшье, моральна ба политическэ талааршье үндэhэлөөгүй байhаниинь элирнэ. Эдэ бүхы эрилтэнүүдынь гайхалтай ехэ ба хооhон шашаг байна гэжэ дахин дабтанаб.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта).

Парижска Амгалан тайбанай конференци дээрэ

(*Үргэлжэлэл*).

Эгээ иимэ ушарһаа, советскэ делегаци болбол Грециин табиһан репарационно эрилтэнүүд оройдоошье шухала удхагүй гэжэ тоолоно. Ямаршье бодолго ба үндэһэ баримтагүй байна, тиимэ хадань бидэнэй голосовалһанайшье хэрэггүй. Советскэ делегаци, бидэнэр хадаа бүхы асуудалые үнэн сэхээр ба тон наринаар шэнжэлжэ үзэхын тулада, Министрнүүдэй Советтэ дамжуулан үгэхэ хэрэгтэй гэжэ тоолонобди. Югослави ба Грецидэ гарза гай ушарүүлһанай түлөө репараци түлэхэ ябадалһаа Болгари сүлөөлэгдэхэ еһогүй, зүгөөр репарациин хэмжээе болгарска сэрэгүүдэй ушарүүлһан бодото гарзатайнь зохилдуулан тогтоохо хэрэгтэй.

Минии хэлэхэ саг дүүрэжэ байна. Би дүүргэхэ еһотойб. Болгаритай хэгдэхэ эб найрамдалай проектые зүбшэн хэлсэхэдээ эндэ болоһон хамаг бүхы юумэ дээрэһээ Советскэ делегаци тобшолол хэнгүй байжа шадахагүй. Торпеднэ катернууд тухай, болгарска хилын демилитаризаци тухай, хилые «заһажа табиха» тухай, репарацинууд тухай эдэ бүхы дурадхалнууд ба заһабаринууд гэээшэ Эсэгэ ороноо хамгаалха фронтын правительствода түрилтэ хэхэ гэһэн һэдэлгэ мүн. Болгариин национальна аша туһада гарзатайгаар тэрэнэй бэеэ даанхай байха ба болгарска арадай эрхэ сүлөөдэ гарзатайгаар эб найрамдалда хамаагүй зорилгонуудые туйлаха гэһэн һэдэлгэ болоно.

Советскэ делегаци халаа, бүхы советскэ арад зондол адли, үнэнтэ зүб юумэ мандаха юм гэжэ мэдэжэ ба этигэжэ байна. Үнэн юумэ ходо иладаг юм. Үнэн юумэ мүнөөшье илаха байна.

Октябриин 12-ой пленарна заседани дээрэ Мануильскиин хэлэһэн үгэ

СССР-тэ Венгриин түлэхэ репарацинуудые 300 миллионһоо 200 миллион доллар хүртэр һаһаха гэжэ США-гэй делегациин дурадхал тушаа һануулжа, Мануильский болбол дайсан байһан оронуудай территоринууд дээрэ США, Англи ба бусад зарим гүрэнүүдэй граждануудай үмсын зөөридэ үзүүлэгдэһэн гарза хохидолые 100 процентын хэмжээгээр бусааха эрилтэнүүдые хэдэ дахин дэмжэһэнэй һүүлээр иимэ дурадхал оруулхые США-гэй делегацине ямар шалтагаан баалааб гэжэ ойлгохонь бэрхэшээлтэй байна гэжэ хэлэбэ.

«Венгреэр түлэгдэхэ бүхы репарацинууд хэрбээ гансахан лэ Украинын ашаг туһада ороо һаа, Украинада үзүүлэгдэһэн гарза хохидолой нэгэ процентын хахадһаань бага болоно,—гэжэ Мануильский хэлэбэ.— Теэд, эдэ репарацинуудые багадхахые эрихэдээ яажа хэлэнь эрьеэ гээшэб? Бодото дээрэ Украинын гарза—Советскэ Союзда тохеолдоһон угаа ехэ гарза хохидолой нэгэхэн хубинь гээшэ. Американска делегациин дурадхалые хамтын дайсание илахын түлөө өөрынгөө улаан шуһые хайрлаагүй Советскэ Союзай арадые доромжолхо зорилготой харша акт гээшэ гэжэ харахаһаа бэшэ ондоо аргагүй. Үсэгэлдэр үшөө дайсан байгшадта тохогдодог байһан репарацинуудай түүхэ соо дүрбэн Министрнүүдэй Соведээр абтаһан тэдэ репарацинууд шэнги багахан даруухан репарацинууд гэжэ хэзээдэшье байгаагүй юм. Эдэ даруу бага тоонуудые тогтоохоло СССР-эй правительствын тусгаарлабал Генералиссимус Сталинай али зэргын үүргэ эзэлһыень американска делегаци мэдэнэ. Үсэгэлдэрэй агрессорэй хэһэн хохидолые үнэнөөр сэгнэхын орондо, харин тэрэнние хайралжа байжа болохогүй, тэрэ саанаа газаа талын иимэ хайралалга зан байдалай һанамжанууд дээрэһээ бэшэ, харин материалистическэ еһоной һанамжанууд дээрэһээ хүтэлбэри абадаг байнабшуу»

США-гэй дурадхалай гүжэрдэлгын удхые элирүүлжэ Мануильский болбол иигэжэ һануулба: хэрбээ энэ дурадхалай авторнууд Венгридэ үнэхөөрөө туһалхаяа һанаа һаа тэдэнэр олон арга-боломжотой байна гэбэл: бусад оронуудай территоринууд дээрэ байгаа Венгриин активүүдые хуряажа абаха ябадалые болюулха аргатай, эдэ гүрэнүүдэй зөөридэ Венгреэр ушаруулагдаһан гарзые харюулха ябадалые болюулха аргатай дайнай урда тээхи хэлсээнүүдэй еһоор үри түлэхэ ябадалһаа Венгрие сүлөөлхэ аргатай гэхэ мэтэ.

Бардам зан гээшэ, господинууд, муу бэшэ шанар гээшэл—гэжэ Мануильский хэлэбэ. —Энэ шанар хүнэй зөөри дээрэ бэшэ, харин өөрын зөөри дээрэ гаргагдадаг байгаа һаа еһоороо аша туһатай болохо байна».

Дунайска проблемэ тушаа хэлэхэ зуураа, Украинын түүхэтэ Дунай болбол бага бэшэ удхашанартай үүргые эзэлһэн байгаа гэжэ Мануильский зааба. Мүнөө үедэ Украинын арадай ажахын Дундада далайда гарахын аргагүй ехэ хэрэгсэлтэй болоод байхадань, Украинада тэрэнэй удхашанарынь илангаяа ехэ болоо. Дунай-Днепрын, Дунай-Одессын уһан замууд Украинын шухалын шухала районуудые Рени, Измаил, Килият, Вилков мэтын портнуудтай холбодог уһанай эрхим магистральнууд болоно. США, Великобритани ба бусад оронуудай талаһаа өөһэдынгөө хиналтые Дунайда табиха зорилготой үндэһэгүй эрилтэнүүдые эрид буруушааха зуураа, эдэ эрилгэнүүдэй авторнууд түүхэтэ хүгжэлгын ябасые тоохые хүсэнэгүй гэжэ Мануильский тэмдэглэбэ.

«Бүхы түүхэ соо айхабтар ехэ дайн болоод, тэрээндэ Зүүн Европын арадууд угаа ехэ гарза хохидол үзэжэ, толотомо һайхан илалтые туйлаагүй юм шэнгеэр забданад. Түрүү демократитай орон мүн болохо хүсэн түгэлдэр Советскэ Союзтай бэшэ, харин Крымскэ кампаниин үедэхи хуушан Росситой харилсаһан мэтээр забданад. Гадаадын урьһаламжые абахын хойноһоо шунахайржа, өөһэдынгөө арадуудые дарлалтада үгэхөөр бэлэн правительствонууд Дунай шадарай оронуудта байдаг юм шэнгеэр забданад. Арадуудые экономическа дарлалтада оруулдаг заншал болоһон арга дүршэлнүүд эсэргүүсэлые үзэнэ ба саашаа улам ехээр үзэдэг болохо».

Ганзейскэ городуудай үе сагта бусажа тэхэрихые һайшаан дурадхаһан дуунууд конференци дээрэ дуулдаа һэн гэжэ заагаад, Мануильский иигэжэ хэлэбэ: «Уһан замууд дээрэ далайн тонуулшадай галзуугаар дошхоржо байһан ганзын үеые һажааха гээшэ манай ажаһуужа байгаа сагта хэрэ таараха хаб? Зарим политическэ ажал ябуулагшадай урагшаа харлаггүй, харин хойшоо хараад, болоһон хубилалтануудые хараанда абангүйгөөр, хуушанай үни үнгэрһэн реакционно юумые һөөргэнь бусааха гэлдэгынь Амгалан тайбанай конференциин хүдэлмэридэ ехэ бэрхэшээл бии болгоо»

Хэрбээ бага оронуудай политическэ ба экономическа талаар бэеэ даанги байхын тухай хэлэгдэхэ болоо юм һаа, США-гэй ба Великобританиин хиналтые Дунай дээрэ тогтоохо зүбшөөрэлые үгэхэ гээшэ еһоор лэ тэдэнэртэ бэедээ хоро хэһэн ябадал болонобшуу, гэжэ Мануильский тэмдэглэбэ. Тиигээ һаа Дунайн эзэдэнь Дунай шадарай оронууд бэшэ, харин аяар Гудзон ба Темзедэ ажаһуугаашад болохо ушартай болоно.

«Оронние Европын томонууд ажаүйлэдбэриин оронуудта экономическа нэмэри болгожорхидог, тэдэндэ экономическа талаар урагшаа дабхилтагүй тогтошоһон ба унанги байдал техеолдуулдаг экономическа бэеэ даагаагүй байдалһаа мулгархые Дунай шадарай оронуудай арадууд түүхэ соогоо анха түрүүшынхеэ оролдожо байна гээшэ. Тэдэнэр хадаа Крымскэ конференциин декларацитай ба Нэгэдэмэл Нацануудай Уставтай тааралдуулан иигэжэ хүсэнэ гээшэ».

Бага оронуудай территоринууд дээрэ сэрэгэй, агаарай ба далайн базанууд байгуулагдажа, тэндэ гадаадын сэрэгүүдые байралуулдаг, зарим ехэ гүрэнүүд өөһэдынгөө портнуудые, гол мүрэнүүдые ба хоолойнуудые интернационализацилдаггүй, харин бага гүрэнүүдэй портнуудые, гол мүрэнүүдые ба территоринуудые өөһэдынгөө ашаг туһада национализацилдаг ушарнуудаар союзна бага гүрэнүүд һанаагаа зобоод байна.

Нэгэдэмэл Нацануудай Уставай хоердохи параграфай нэгэдэхи статья соо соносхогдоһон бага ба ехэ гүрэнүүдэй хоорондо адли тэгшэ эрхын принцип гэжэ иимэ практикые нэрлэхэ болоо һаа, адли бэшэ эрхэ гээшэ юун бэ, тэрэ юун дээрэһээ харагданаб гэжэ манда тайлбарилжа үгэг лэ.

Дунай мүрэние США, Великобритани ба Франциин талаһаа хинаха ябадал гүрэнүүдэй хоорондохи худалдаа наймаанай сүлөөгэй интересүүдтэ хэрэгтэй гэжэ конференци дээрэ тэдэнэрые этигүүлхые һанадаг байна. Теэд худалдаа наймаанай эрхэ сүлөөгэй интересүүд болбол Дунайн гурим тухай 1921 оной конвенциие зохеоһон Великобритани ба Франциие, энэ конвенцидэ Советскэ гүрэние хабаадуулхые яажа баалаагүй гээшэб гэжэ асуугдаха байна. Тиигээд иимэ ехэ суутай «сүлөөтэ худалдаа наймаан» яахадаа губшуурида баригдаһан байгаа гээшэб? Теэд мүнөө болоходо хайшан гээд тэрэ дээшээ хөөрэжэ гараа гээшэб? Бельги, Франци, Великобритани, Греци ба Итали гэхэ мэтын «Дунай шадарай гүрэнүүдэй тэрэ конвенцидэ гараа табажа байхадань, Советскэ гүрэндэ тэрэ конвенцидэ гараа табиха эрхэ үгтөөгүй байһаниинь мэдээтэй. Энэ хадаа Европодо антисоветскэ үзэлнүүдэй эгээл дээрэ шатада хүрөөд байха үедэ болодог байгаа. Теэд Советскэ ороной, Великобритани ба США-гэй гар гараа барисалдан хамтын дайсанда эсэргүү дайлалдаад байһанай һүүлээр, Дунай шадарай гүрэнүүдэй

Мисисипи ба Сенада ямаршье хабаадалгагүйдэ адли Дунайда ямаршье хабаадалгагүй гүрэнүүдые Дунай мүрэнэй хиналтада хабаадуулха гэхэ мэтээр 1921 оной хорото муухай дүй дүршэлые мүнөө дабтахада эшэгүүртэй бэшэ гү?

Дунай тухай асуудал тушаа США ба Великобританиин делегацинуудай мүнөөнэй позици тухай һайса бодомжолоод үзэхэдэ, эдэнэр Советскэ Союзай интерестэ эсэргүү тэрэ лэ 1921 оной ябуулгануудые үргэлжэлжэ байна.

Уласхоорондын эрхэ сүлөөнэй һанамжануудай хүсөөр дайнһаа урда тээ баталагдаһан договорнуудые дайнай бии болоходо усадхадаг байһан ушарые хажуу тээшэнь орхиболшье ондоо нэгэн, түсгаар зүйлдэ тушэглэжэ болохо байна гэбэл. дайнһаа хэдэн жэл урда тээ Дунай шадарай гүрэнүүд халаа Дунайн уһан замые Дунайһаа гадуурхи гүрэнүүдэй эзэрхэн мэдээд байдаг оршом байдалые усадхахые эридэг байба.

Лиги нации хүртэрөө 1938 ондо Дунайһаа гадуурхи гүрэнүүдэй хиналтые хизаарлаха ба Дунай шадарай зарим оронуудай эрхые үргэдхэхэ баатай болоһон байна.

Теэд арадуудай эрхэ сүлөө ба бэеэ даанги байдалай тухай бүхы гоё гоё декларацинуудай һүүлээр дайнай урда тээхи байдалдаа орходоо улам муу гэдэргээ сухариһан алхам хэһэндэ адли дурадхалые конференцидэ мүнөө яагаад оруулна гээшэб? Өөһэдөө бэеэ даанхай бэшэ гүрэнүүдтэ гэглэжэ тогтоогдоһон харгаалзалгын режим хадаа өөһэдөө парламентнуудтай, харюусалгатай правительствонуудтай ба тэрэ саанаа гүнзэгы гэгшын демократическа хубилалтануудые өөһэдтөө хэһэн Европын бэеэ даанги гүрэнүүдтэ тараагдажа эхилээ гэһэн янзатай һанамжые бии болгохо ямар хэрэг болобоб?

Дунай шадарай оронуудай арадууд өөрынгөө гэртэ өөһэдөө эзэд байхые хүсэнэд. Бусад бэеэ даанги оронууд өөһэдынгөө гол мүрэндэхи уһан замуудта ямараар хандадаг бэ, тэрээн шэнги аб адляар Дунай дээрэ суднануудай ябалгын гуримые өөһэдөө тогтоохые тэдэнэр баһа хүсэнэд.

Украинска ССР-эй делегаци болбол Румынитай баталагдаха эб найрамдалай договорой проектые хэлсэһэн конференциин пленумэй октябриин 10-ай заседани дээрэшье Болгаритай баталагдаха эб найрамдалай договорой проектые хэлсэһэн октябриин 11-эй заседани дээрэшье үнгэргэгдэһэн Дунайн гурим тушаа голосованиин дүнгүүдые хангалтатай зүбтэй гэжэ тооложо шадахагүй байна.

США ба Великобританиин анха түрүүшын дурадхалые бодото дээрэ дабтаһан французска делегациин дурадхал дуунуудай 2/3 хубиие комиссиин нэгэндэншье суглуулаагүй аад, конференциин пленумдэ һайшаан дурадхал гэжэ тоологдожо шадахагүй байна. Харин конференциин пленум дээрэ Румыни, Болгари ба Венгридэ эсэргүү дайнда ямарааршье хабаадаагүй гүрэнүүд тэрэшэлэн голосовалалсаһан ушар дээрэһээ—голосованиин дүнгынь эдэ гүрэнүүдэй дуунуудаар шиидхэгдээ бэлэй.

Тиимэ дээрэһээ тон таарамжагүй байдал бии болошобо гэбэл: немецко-румынскэ ба бусад хорото хүсэнүүдтэй тэмсэлые өөрынгөө мүрэн дээрэ даажа гараһан гүрэнүүд, тэрэ саанаа Дунай шадарай гүрэнүүд, дэмы хооһоноор голосовалжа тон холын, Хитад ба Бразили гэхэ мэтын оронууд гэхэ гү, али Индонезидэ ба Конгодо өөһэдөө дүүрэн яршагтай хэрэгүүдтэй Голланди гү, али Бельги мэтын Дунайһаа гадуурхи европейскэ оронууд Дунай тухай асуудалаар арбитрнууд болоһон байнад.

Дээрэ дурсагдаһан шалтагаанууд дээрэһээ конференциин пленум дээрэ Дунайда хабаатай статьянуудай голосовалагдахада бии болошоһон таарамжагүй байдалые заһахые ба Венгритэй баталагдаха эб найрамдалай договорой проектдо 3? статьяе оруулхагүйе Украинска делегаци баадхана.

Министрнүүдэй Совет болбол эб найрамдалай договорнуудые батал хадаа Украинска делегациин дэлгэрүүлһэн һанамжануудые анхаралдаа абажа, Дунай шадарай оронуудай үнэн зүйтэй эрилтэнүүдые хангахыень хүсэһэнөө мэдүүлнэ.

Рейтер агентство Кипр дээрэ далайн базые англичануудай бариха тухай бэшэнэ

ЛОНДОН, октябриин, 16.(ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй еһоор Кипр дээрэ байгаа зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагша бригадир Дж. Х. Энстис гэгшэ Ларнака гэжэ тохой шадар англиийскэ далайн база түхеэрэгдэхэ юм гэһэн мэдээсэлые буруушаанашьегүй, зүбшөөнэшьегүй.

Бенгалида үймөөнүүд болоно

ДЭЛИ, октябриин 17. (ТАСС). Ехэшэг үймөөнүүд боложо байгаа Бенгалиин Ноакали гэжэ газарта полици ба сэрэг үд хэдэ хэдэн дахин буудалдаа хэлэ гэжэ хүүлита мэдээсэл гараба. Мүнөөдэрэй тодорхой тоосоон энээн тухай байхагүй гэбэшье, хэдэн мянгаад хүнүүд алагдаа юм ха гэжэ дуулдана.

Франко-американска финансова хэлсээниие американска засагаархин эбдэбэ

ПАРИЖ, октябриин 18. (ТАСС). 1946 оной майн 28-да баталагдаһан франко-американска финансова хэлсээниие американска засагаархинай эбдэһэн тухай мэдээсэлые үсэгэлдэр худалдаа-наймаанай флодой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай бюро тунхаглаһан байна. Тэрээн сооно иигэжэ хэлэгдэнэ:

Холбоото Штадуудай Францида худалдаһан «Либерти» түхэлэй суднонуудые асархын тулада 41 французска экипаж хамта 1700 хүн эльгээгдэһэн болобошье, аяар сентябриин 7-һоо хойшо 20 экипажынь Нью-Йоркдо ошоод байбашье, «Либерти» гэдэг 75 суднонуудһаа нэгэнииньшье французска экипажуудта үгтөөдүй».

Франко-американска хэлсээниие дүүргэхэ тушаа американска засагаархинай удааража байһание буруушаагаад, профсоюз болбол «французска правительство гээшэ «Либерти» түхэлэй суднонуудые французска командануудта энэ дары үгэхыень эринэ».

Индийскэ Лига болбол Индиһээ английска сэрэгүүдые гаргажа абаашахые эринэ

ЛОНДОН, октябриин 17. (ТАСС). Октябриин 16-ай үдэшэлэн Индийскэ Лига болбол английска сэрэгүүдые Индиһээ ба индийскэ сэрэгүүдые хариин гүрэнүүдһээ энэ дары гаргажа абашааха гэһэн эрилтые һайшааһан тогтоол гаргаба. Энэ тогтоолынь Англиин премьер-министр Эттлидэ ба Индиин хэрэгүүдые эрхилхэ министр Петик—Лоуренсдэ дамжуулан үгтэхэ байна.

Үзэлөө урбагша дэ Брион сүүдтэ үгтэбэ

ПАРИЖ, октябриин 17. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэлэй еһоор урдань Парижда байгаа германска засагаархинай дэргэдэ вишийскэ элшэн түлөөлэгшэ байһан де Брионой хэрэгынь верховно сүүдтэ үгтэбэ гэнэ. Де Брион хадаа дайсантай нүхэсэһэн ба национальна нэрэ түрые доромжолһоной түлөө гэмнэгдэхэ болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Владимирска областиин Юрьев-Польско[…] «Безбожник» гэжэ колхозой адуунай фермэ дээрэ үсхэбэрил[…]нэ үүлтэрэй «Грозный» гэжэ нэрэтэй азарга. Ашаа зүдхүүлжэ[…] тонноһоо үлүү ашаа зүдхэһэн байха юм.

А. Никифоровэй фото (ТАСС-эй фото[…])

НАУКА БА ТЕХ[…]

Рентгенэй гэрэлые (туяае) техникэ ба медици[…] хэрэглэлгэ тухай

Профессор А. Цейтлин, наукануудай габьяата ажал ябу[…]

Рентгенэй гэрэлые олоһон ябадал болбол хүн түрэлхитэнэй ухаанай гайхамшагта илалтануудай нэгэн болоно. 1895 ондо физикын профессор Вильгельм-Конрад Рентген урдань мэдэгдээгүй энэ гэрэлые олоо һэн. Энэ гэрэлнүүд хүнэй нюдэндэ харагдадаггүй, гэбэшье тойрожо байһан зүйлнүүдтэ нүлөөлжэ элдэб үзэгдэлнүүдые бии болгодог дээрэһээ өөрынгөө оршожо байһые мэдүүлдэг юм. Тэрэ гэрэлнүүдгэй ушархадаа бария, платина гэхэ мэтын зүйлнүүдэй кристаллнууд өөһэдөө гэрэлтэдэг байна. Гэрэл нэбтэрүүлхэгүй хара саарһаар тон нягта ореогдоһон фотографическа пластинканууд рентгенэй гэрэлнүүдэй бии байһан газарнуудта харалжа юрын гэрэл харуулһан шэнги болодог. Тиигэжэ хүнэй нюдэндэ харагдадаггүй гэрэлнүүдэй элдэб бодосуудые болон хүнэй нэбтэ хараха гайхамшагта шанар элирүүлэгдэһэн байна.

Рентгенэй олоһон эдэ харагдадаггүй гэрэлнүүд эрдэм шэнжэлэлдэ, техникэдэ, ажаүйлэдбэридэ ба илангаяа медицинэдэ туйлай ехэ удхашанартай. Тэдэ гэрэлнүүд хадаа бодосуудые шэнжэлэн, атомай хайшан гэжэ бүридэн байһые мэдэхэ ябадалда асарһан байна. Тиимэһээ, радиоактивна үзэгдэлнүүдые шэнжэлэн олохо хэрэгтэ шухала үндэһэниинь болоһон рентгэнэй ажалхүдэлмэри хадаа атом доторхи энерги хэрэглэхэ ябадалда мүнөө үеын эрдэмтэдтэ туһалаа гэхэдэ тон зүб болоно.

РЕНТГЕНЭЙ ГЭРЭЛНҮҮДЫЕ АЖАҮЙЛЭДБЭРИДЭ ХЭРЭГЛЭЛ

Рентгенэй гэрэлнүүдэй тон һайн шанарынь хадаа элдэб нягта, хатуу зүйлнүүдые нэбтэрэн гарахань болонобшуу. Тиимэһээ рентгенэй гэрэлнүүд металлургида ба машина бүтээлгэдэ ехэхэн туһа хүргэнэ. Элдэб түмэрэй зүйлнүүдые шудхаха ба болбосоруулха үедэ дундань забһар гү, али хии заримдаа үлэшэдэг байха юм. Энэ хадаа эсэстээ авари—тодхор ушаруулжа болохо байна. Теэд рентгеновскэ зураг хэһэнэй хойно эдэ бүхы дутагдалнууд эли харагдадаг. Хэлэгдэһэн еһоор гансахан бишиханууд бэшэ, харин томо томо шэрэм, булад конструкцинуудые шэнжэлхэ арга олгоно. Энэ аргын ашаар бомбо, снаряд болон бэшэшье тэһэрхэ зүйлнүүдэй тэһэрэлгын хүсэтэ долгин соо дайралдаһан мүн хүндэ, томо юумэнүүдтэ даруулһан машина, станок, деталь гэхэ мэтэнүүдые саашадаа ажаглалгада орохо гү, али үгые элирүүлэн тодорхойлно.

Рентгенэй гэрэл болбол кристаллнуудай шанарые ондоо болгожо шададаг юм. Радиодолгинуудай ута богониие һэлгэнгүй байлгахын түлөө радиостанцинуудта хэрэглэгдэдэг кварциин кристаллһаа хэгдэһэн пластинканууд рентгенэй гэрэлэй туһаар тон түргэн ба зүб тааруулан зохеогдодог байна.

СССР-эй академи наукануудай геологиин институтда элдэб минералнуудай анализ хэхэдээ, рентгенэй гэрэлнүүдые эршэмтэйгээр хэрэглэнэ. Энээнэй ашаар химическэ ондоо зүйлнүүдэй байһые элирүүлнэ гээшэ.

Рентгеновскэ аппарадай туһаар үнэтэ ба гоё шулуунуудые бусад адли шулуунуудһаа илгадаг байна.

Рентгенэй аппарадуудай конструкцинууд мүнөө тон хүгжэһэн ба һайжарһан байна. Томо ехэ аппарадуудай хажуугаар нэгэ чемодан соо багтахашье бишиханууд аппарадууд бии болонхой. Мүнөөнэй зарим рентгеновскэ трубканууд соо 10 миллион вольт хүртэр напряжени (электричествын хүсэн) хэрэглэгдэнэ. Аппарадууд бүхэн өөһэдынгөө түсхай зорюулалгатай байна.

РЕНТГЕНЭЙ ГЭРЭЛ[…] (ТУЯАНУУД) ЭЛДЭБ ҮБ[…] ТЭМСЭХЭДЭ ТУҺА[…]

Рентгенэй гэрэл болб[…] элдэб үбшэнүүдые аргал[…] ехэхэн туһа үзүүлнэ. Хэн[…] дэһээр, хэдэн олон ү[…] врачууд саг дары элирүүл[…]хагүй байнабшуу. Тиимэһ[…] үбшэнүүдые аргалжа эхил[…] дабаритайшье врач эндүүр[…]дог юм. Теэд, рентгенэй […] хэдэн олон үбшэнүүдые […] элирүүлжэ шадана гээшэ. […] туһаар хүнэй доторхи о[…] ямараар хүдэлмэрилжэ ба[…] харана. Жэшээлхэдэ, зүр[…] ехэ болохо, эдеэ-хоолой[…] соогуур яажа гараха, […] амилха бүхэндэ ехэ болов[…] гэхэ мэтэ үзэгдэлнүүд бо[…]

Уушханай ханяадантай […] хэрэгтэ рентгенологи […] туһа үзүүлнэ. Уушханай […] халдабарита үбшэн мүн. […] хүнһөө нүгөөдэдэ халдада[…] орон соо айхабтар олон […] рентгенэй гэрэлээр хара[…] Энэ аргаар уушханай […] һаяхан бии боложо байһ[…] үбшэнэй саашадаа дэлгэ[…] соожо шадаха байна.

Хүнэй хото доторхи […] үбшэнүүдые, юрын аюул[…] үбшэнһөө илгахада тон […]тэй байдаг. Теэд, рентге[…]нүүд эдэ үбшэнүүдые […] харуулдаг байна.

Рентгенэй гэрэлэй аша[…] доторхи үхибүүдэй скелет[…] хаража, тэрэнэй хайшаа […] хэбтэһые элирүүлнэ. Тиим[…] бэе буруу һуури эзэлж[…] һаань зүб һуурида оруул[…]да туһална.

Хүнүүдэй үе мүсөө (яһа[…])раад байхада, тэрэние […] хэрэгтэ рентгенэй гэрэлнү[…]тар ехэ туһа хүргэнэ. Юү[…] үе мүсын хухарһан газар […] хэр зэргээр, хайшан гэжэ[…]ниинь эли харагданабшуу.

Хүнэй бэе соо али болон[…]һон элдэб зүйлнүүдые, жэш[…] оедолшын хурган соо […] зүүнэй хухархай, хүдэлм[…] нюдэн соо ороһон металл[…]нэй залгиһан зэд мүнгэн […] тобшо гэхэ мэтые рентгенэ[…]лээр лаб тодорхойлно. Фронтын госпитальнуудта […] үлэһэн буугай һомонуудтай […] колкануудтай хэдэн олон […]рэгшэд ородог байгаа. Те[…]ниие рентгенэй гэрэлээр […] һүүлээр, хирургинүүд саг […]хистой операцинуудые хэд[…]

Рентгенэй гэрэлээр шар[…]дэб үбшэнүүдые аргална […] ямаршье эдэгэхэ найдабар[…] шэниие эдэгээжэ шададаг […]

Гэбэшье, рентгенэй гэр[…] удаанаар гү, али хайхар[…]гөөр хэрэглэһэнэй эсэстэ х[…]ые гэмтээжэ болохо байна[…] миллион вольт хүртэр үгэ[…]тэ рентгеновскэ установ[…] гэрэлнүүд доро ороһон хү[…] удаан амиды ябажа шада[…]над. Тиимэһээ мүнөө үедэ […] гэрэлые тон нягта нарина[…]лэдэг болонхой. Хүнэй бэ[…] бэшэ шанарыень ба хуби […] зүб харуулдаг приборнууд[…] доһон ба ашаглагдадаг бо[…]

Сталинска шэнэ табан[…]ветскэ рентгенологи өөрын[…]лалгын хэмжээе улам […] ба эрдэм ухаанай болон […] ажахын гайхамшаг хүгжэл[…]гэн хамта гэшхэлхэ, хүгжэл[…]ниинь элитэ.

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИНЖ[…]

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора — 23. ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, […] хозяйства — 3-23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта — 4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений — 2-64 (2 зв.).

Н—00728. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. тираж […]